

ผลของการเรียนรู้ภาษาท่าทางของนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานที่มีต่อ
ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย

ปริญญาณิพนธ์
ของ
เนตรทิพย์ แก้วหล้า

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
มีนาคม 2552

ผลของการเรียนรู้ภาษาท่าทางของนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานที่มีต่อ
ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย

ปริญญานิพนธ์
ของ
เนตรทิพย์ แก้วหุ้ม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

มีนาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของการเรียนรู้ภาษาท่าทางของนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานที่มีต่อ
ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ
ของ
เนตรทิพย์ แก้วหล้า

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
มีนาคม 2552

เนตรทิพย์ แก้วหล้า. (2552). ผลของการเรียนรู้ภาษาท่าทางของนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานที่มีต่อความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ, ดร.ราชนันท์ บุญธิมา.

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนรู้ภาษาท่าทางของนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา เขตวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน โดยการเลือกสุ่มอย่างง่าย เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้ภาษาท่าทางของนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน วันละ 30 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้คือ แบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.84 และแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางของนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้ในแผนการทดลอง แบบ One - Group Pretest - Posttest Design สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การทดสอบค่า t-test แบบ Dependent

ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานในภาพรวมและจำแนกรายด้านหลังการทดลองอยู่ในระดับดี
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานในภาพรวมและจำแนกรายด้านก่อนและหลังการทดลองพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

EFFECT OF NONVERBAL LANGUAGE LEARNING IN BASIC THAI DANCE ON
LANGUAGE ABILITY OF YOUNG CHILDREN

AN ABSTRACT

BY

NETTIP KEAWLAH

Presented in Partial Fulfillment of Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

March 2009

Nettip Keawlah. (2009). *Effect of Nonverbal Language Learning in Basic Thai Dance on Language Ability of Young Children*. Master's thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr.Kunraya Tantiparacheewa, Dr.Rachan Boontima.

The purpose of this research was to study language ability of young children who had experienced Nonverbal Language in Basic Thai Dance activities. The samples consisted of twenty boys and girls preschool children who were in the ages of five and six years old ,enrolled in the first semester of the third year kindergarten at Thai Christian School Wattana District, Bangkok . The experimental group was chosen randomly to receive the basic Thai Dance activities. The experiment had undertaken thirty minute for each day three days a week for eight consecutive weeks.

The research instruments were the language ability tests with reliability,0.84 and lesson plans of Basic Thai Dance . The One-Group Pretest- Posttest Design was administered for this research. The dependent t- test was used for data analysis.

1. The research result found the preschool children who experienced Basic Thai Dance gained a posttest score in language ability include each aspects with to Good level
2. The research result found the preschool children who experienced Basic Thai Dance gained to compared the difference a posttest score and the pretest score in language ability include each aspects with a statistical significantce at .01 level

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ผลของการเรียนรู้ภาษาท่าทางของนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานที่มีต่อความสามารถทางภาษา
ของเด็กปฐมวัย

ของ

เนตรทิพย์ แก้วหล้า

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน มีนาคม พ.ศ.2552

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา)

(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความเมตตากรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ ประธานคณะกรรมการสอบปากเปล่า รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ คณะกรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเสนอแนะตลอดจนชี้แนะแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดี และด้วยเมตตาจิต ครั้งนี้ ผู้วิจัยซาบซึ้งอย่างยิ่งในความกรุณา ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ที่กรุณาส่งเสริมแนะนำวิชาความรู้ต่างๆ ให้ จนทำให้ผู้วิจัย มีโอกาสได้ประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สุพิน ทองไทย คีษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1 กรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วารุณี สกุลภารักษ์ อาจารย์โรงเรียนสาธิตลอออุทิศ อาจารย์วิพร วิชัย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ความช่วยเหลือแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการสร้างเครื่องมือ

ขอกราบขอบพระคุณ คณะผู้บริหารโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา คณะครูและนักเรียนฝ่ายปฐมวัย โดยเฉพาะชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ที่กรุณาอำนวยความสะดวก ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้ มาเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และเครือญาติที่เป็นกำลังใจเสมอมา คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นคุณประโยชน์ต่อไป เพื่อทดแทนพระคุณต่อบิดามารดาที่เลี้ยงดูและครูอาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์อันทรงคุณค่ายิ่ง

เนตรทิพย์ แก้วหล้า

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษา.....	7
ความหมายของภาษา.....	7
ความสำคัญของภาษา.....	8
องค์ประกอบของความพร้อมทางภาษา.....	8
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของภาษา.....	9
การพัฒนาความสามารถทางภาษา.....	11
ความสามารถทางภาษาด้านการฟังของเด็กปฐมวัย.....	12
ความสามารถทางภาษาด้านการพูดของเด็กปฐมวัย.....	15
แนวทางในการส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย.....	19
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทย.....	21
ความหมายของนาฏศิลป์ไทย.....	21
ความหมายของภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทย.....	23
ความสำคัญของนาฏศิลป์ไทย.....	25
องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทย.....	25
พัฒนาการทางนาฏศิลป์ไทย.....	27
แนวทางการจัดประสบการณ์ทางพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยให้แก่เด็กปฐมวัย.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ไทย.....	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	33
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	34
แบบแผนการทดลอง.....	40
วิธีดำเนินการค้นคว้า.....	40
วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	48
ความมุ่งหมาย สมมติฐาน.....	48
วิธีดำเนินการและสรุปผลการวิจัย.....	49
อภิปรายผล.....	50
ข้อสังเกตที่ได้จากการค้นคว้า.....	52
ข้อเสนอแนะ.....	54
 บรรณานุกรม	55
 ภาคผนวก	61
ภาคผนวก ก.....	62
ภาคผนวก ข.....	79
ภาคผนวก ค.....	88
 ประวัติย่อผู้วิจัย	90

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แผนการจัดประสบการณ์.....	35
2 วิธีปฏิบัติ.....	40
3 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูด.....	45
4 การเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย.....	47
5 การเปรียบเทียบความแตกต่างความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย.....	47

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดการเรียนรู้ การแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกและความต้องการของตน เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับความสามารถในการเรียนรู้ภาษาโดยเด็กจะเรียนรู้การใช้ภาษาของตนทั้งด้านความหมายประโยคและเสียงจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ (หรรษา นิลวิเชียร. 2535: 206) ทั้งนี้การที่เด็กสนทนาบ่อยๆ ทำให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ได้คิดได้สื่อสาร ได้แสดงออกซึ่งมีผลต่อพัฒนาการแสดงออกและสติปัญญา รวมถึงพัฒนาการทางสังคมด้วย (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 14; อ้างอิงจาก Fontana.1995: 28-29) ทักษะทางภาษาประกอบไปด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนล้วนแต่มีความสำคัญเกี่ยวเนื่องไม่แยกเป็นอิสระและควรได้รับการพัฒนาไปพร้อมกัน (หรรษา นิลวิเชียร. 2535: 232) ดังนั้นถ้าเด็กได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาครบทุกด้านอย่างเพียงพอ จะทำให้สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางภาษามาก พัฒนาคำพูดเดี่ยว สู้คำพูดเป็นวลี และเป็นประโยคในที่สุด เด็กเรียนรู้ภาษามาตามลำดับขั้นพัฒนาการ เริ่มจากการร้องไห้ ร้องอู้อู้อ ทำเสียง ทำปากบู่ๆ แล้วมาเป็นปาปา มาม้า หรือพ่อแม่ การเรียนรู้ภาษาเป็นการพัฒนาตามธรรมชาติจากคนคุ้นเคย การได้ยิน ได้ฟัง แต่ถ้าได้มีการเสริมสร้างร่วมกับการพัฒนาภาษาจะงดงามซึ่งความก้าวหน้าของการสื่อสารของเด็กแต่ละคนแตกต่างกัน สิ่งสำคัญในการสื่อสารกับเด็กต้องให้ความหมายชัดเจนกับเด็กด้วย ให้กำลังใจแก่เด็กในการพูด (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 113-114) ไวโกตสกี (Vygotsky. 1978) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กเป็นการได้รับอิทธิพลของบุคคลอื่น และสังคมมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อน และครู มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก

ภาษาเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อสารที่ต้องใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการสื่อสาร เด็กปฐมวัยเรียนรู้ภาษาได้จาก ศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย ละคร และคณิตศาสตร์ ซึ่งสามารถใช้สื่อความคิดแต่ละเรื่องโดยใช้สัญลักษณ์หลายแบบผสมผสานสลับกัน (บุษบง ตันติวงษ์. 2535: 40-47) ซึ่งเด็กในวัยนี้เรียนรู้ภาษาจากประสบการณ์ตรงและการเปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการคิดการแสดงออก วิธีพัฒนาภาษาในการสื่อความหมายของเด็กต้องใช้ทั้งภาษาถ้อยคำ และท่าทางเป็นตัวกลางในการสื่อความหมายจึงทำให้เกิดความเข้าใจและเกิดอารมณ์คล้อยตามจนเกิดความคิด และจินตนาการตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้สื่อสาร วิธีการเรียนรู้ของเด็ก กิจกรรมทางสังคมช่วยให้เด็กเรียนรู้การสื่อสาร การพัฒนาผ่านทางสัญลักษณ์จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม พัฒนาการทางภาษานี้ เป็นทางนำไปสู่การรู้หนังสือของเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 145; อ้างอิงจาก Morrow. 1993: 7) การพัฒนาภาษา

ให้แก่เด็กต้องต่อเนื่องโดยเริ่มจากการสื่อสารภาษาสู่การอ่านและการเขียนตามลำดับ จุดประสงค์ของการส่งเสริมภาษาเด็กจะเน้นที่การสื่อสารการใช้สัญลักษณ์ และการให้ความหมายที่ถูกต้องเป็นสำคัญ การใช้ประโยคง่ายร่วมกับกิริยาท่าทางประกอบเป็นการเพิ่มความเข้าใจภาษาให้กับเด็กมาก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 145) จากการศึกษา พบว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กในปัจจุบันครูผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ภาษา และการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีความหมายเพราะวิธีการสอนของครูมุ่งเน้นสาระทางภาษาเป็นหลักทำให้การเรียนการสอนไม่น่าสนใจ ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ คือไม่เหมาะกับวัยความสนใจและความสามารถของเด็ก เมื่อคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจำเป็นต้องใช้ภาษาในเรียนรู้และการสื่อสารในชีวิตจริงพบว่าการสอนภาษาแบบเดิม (Traditional approaches) ไม่เน้นความสำคัญของประสบการณ์และภาษาที่เด็กใช้ในชีวิตจริง จึงไม่ให้โอกาสเด็กเรียนรู้ภาษาและการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเท่าที่ควร (ภรณ์ คุรุรัตน์; และคณะ. 2542: 85)

ความสามารถของการใช้ภาษาของเด็กเป็นผลเนื่องมาจากโอกาสที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นจึงทำให้ความสามารถทางภาษาด้านการฟัง และการพูดสูงขึ้นเพราะเด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (พัฒนา ชัชพงศ์. 2540: 15) การให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่างๆ และมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง การกระตุ้นและตอบสนองความสนใจของเด็กให้เด็กได้ลงมือทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองจะช่วยพัฒนาสติปัญญา พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี นอกจากนี้พัฒนาการทางภาษาของเด็กจะเป็นไปได้ด้วยดีเมื่อเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ทางภาษาด้วยอย่างสม่ำเสมอมีโอกาสได้ยินได้ฟัง และได้ใช้ภาษาตามวัยของตนเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดความต้องการได้รับการฝึกฝนให้ใช้ภาษาอย่างถูกกาลเทศะและเหมาะสม (เยาวพา เดชะคุปต์. 2536: 22) ซึ่งครูสามารถเลือกใช้ประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่เด็กเรียนรู้ และเหมาะสมกับความต้องการตามวัยได้

การเรียนการสอนในปัจจุบัน ครูต้องพยายามหาทวิวิธีมากระตุ้นให้เด็กเกิดแรงบันดาลใจที่แสดงความกระตือรือร้นต่อการเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่ายและในขณะเดียวกันได้เนื้อหาสาระความรู้เข้าไปในการสอนแต่ละครั้งด้วย จากงานวิจัยของเน็อน้อง สันบุญ (2541: 131) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นิทาน ผลการทดลองพบว่า วิธีการจัดประสบการณ์เล่นิทานส่งผลให้เด็กมีคะแนนความสามารถทางภาษา ด้านการพูดและการฟังของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 กลุ่มหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์เล่นิทานมีผลต่อการใช้ภาษาของเด็กปฐมวัยเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดได้ ต่อเติมจินตนาการเป็นการกระตุ้นให้เด็กรู้จักกล้าแสดงออกทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภาษามากขึ้นดังที่ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้กล่าวไว้ว่าเด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Learning by Doing) ซึ่งสอดคล้องกับพียาเจต์ (Piaget) บรูเนอร์ (Bruner) และมอนเตสซอรี ที่ว่ากระบวนการพัฒนาทางสติปัญญานั้นเกิดจากการเรียนรู้โดยการกระทำ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 36)

การจัดกิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหวน่าจะมีผลต่อเด็กทางภาษา เด็กวัย 0 – 6 ปีเรียนรู้ได้ดีจากการเล่น การเคลื่อนไหว การพูดจา การร้องรำทำเพลง การจัดกิจกรรม การเคลื่อนไหวร่างกายไปตามลีลาของดนตรีทางนาฏศิลป์ไทย เป็นแนวทางหนึ่งที่ครูสามารถกำหนดบทบาทในการเป็นผู้กระตุ้นในการส่งเสริมพัฒนาทางภาษาอย่างถูกวิธีตั้งแต่เด็กปฐมวัย จึงมีผลทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาต่างๆ ในอนาคตเมื่อเด็กได้เรียนรู้การใช้ภาษาอย่างถูกต้องตามศักยภาพ และความสามารถในบรรยากาศของห้องเรียนที่สนุกสนานผ่อนคลายโดยมีการจัดเตรียมสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับความสนใจของเด็กทำให้เด็กแสดงออกตามความสามารถได้ถ่ายทอดแนวคิด และสื่อความหมายเพื่อบอกความต้องการของตนเองจะทำให้เด็กรู้สึกว่าการเรียนภาษาเป็นสิ่งที่ง่าย ซึ่งวิธีการจัดกิจกรรมร้องรำทำเพลงโดยใช้ภาษาท่าทางของนาฏศิลป์ไทยจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาความสามารถทางภาษาอีกแนวทางหนึ่ง

ภาษาทางนาฏศิลป์เสมือนเป็นคำพูดโดยไม่ต้องเปล่งออกมาแต่อาศัยส่วนประกอบอวัยวะของร่างกาย แสดงออกมาเป็นท่าทาง เป็นสื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ และถ้าได้มีการแนะนำในการใช้ท่าทางต่างๆ ก่อนบ้างพอสมควรแล้ว ยิ่งจะทำให้รู้เรื่องราวความเข้าใจเพิ่มความสนุกสนานมากขึ้น พื้นฐานของการใช้ภาษาท่าทางนี้ส่วนมากจะนำมาจากท่าธรรมชาติแต่นำมาประดิษฐ์ดัดแปลงให้มีความอ่อนช้อยและสวยงาม (อมรา กล้าเจริญ. 2531: 108)

การนำนาฏศิลป์ไทยขึ้นพื้นฐานมาจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษานั้น เป็นการแสดงท่าประกอบกับเพลงไทยอย่างง่าย ๆ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กฝึกทักษะทางภาษาโดยใช้วิธีการจัดประสบการณ์ เช่น การเล่านิทาน การแสดงละครสร้างสรรค์ตามบทบาทสมมติได้ เหมือนดังตัวอย่างวิจัยต่างๆ เช่น เนื้อน่อง สนับบุญ (2541) ได้กล่าวถึงผลการทดลองเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานตามรูปที่เด็กเลือกมีคะแนนความสามารถทางภาษาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และ การที่เด็กปฐมวัยได้ฟังและร้องเพลงไทยอย่างง่าย ๆ และได้ออกท่าทางไปพร้อมกับทำความเข้าใจในความหมายของเนื้อเพลงน่าจะทำให้เด็กพัฒนาภาษาได้ด้วย วิชานาฏศิลป์ในเด็กเล็กมิได้มุ่งหวังสอนวิชานาฏศิลป์ให้แก่เด็กเพื่อพัฒนาความสามารถทางนาฏศิลป์อย่างจริงจังเพียงสร้างความคุ้นเคยและสอดแทรกพื้นฐานวิชานี้อย่างง่าย ๆ เป็นขั้นเป็นตอนไปเพื่อเพิ่มความสามารถให้เหมาะสมกับวัย การที่เด็กจะซาบซึ้งและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ครูต้องมีหลักการสอน เลือกบทแต่ละบทให้เหมาะสมกับเด็กจากง่ายไปยาก ครูควรส่งเสริมปลูกฝังประเพณีอันดีงามได้ (สมใจ ทิพย์ชัยเมธา. 2528 : 26) ในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยเชื่อว่าจะพัฒนาภาษาเด็กได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ผลของการเรียนรู้ภาษาท่าทางของนาฏศิลป์ไทยขึ้นพื้นฐานประกอบกับดนตรีไทยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้กล้าแสดงออกด้วยตนเองนั้น จะมีผลต่อความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยหรือไม่ ซึ่งจะได้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการด้านความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาระดับความสามารถทางภาษาด้านการฟังเข้าใจคำศัพท์ และการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยที่ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานในภาพรวมและจำแนกรายด้าน
2. เปรียบเทียบความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองจากการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานในภาพรวม
3. เปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองจากการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานจำแนกรายด้าน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาภาษาให้กับเด็กได้มีแนวคิดในการพัฒนาค้นหาวัตถุกรรมใหม่ๆ มาใช้ สำหรับส่งเสริมความสามารถทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างสนุกสนานกับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย ข้อมูลที่ได้อีกส่วนหนึ่งจะเป็นการสนับสนุนให้ครูสายนาฏศิลป์และศิลปะที่สอนระดับปฐมวัยได้ศึกษาค้นคว้าและพัฒนาวิธีการเรียนการสอนที่สร้างการเรียนรู้ด้านอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา เขตวัฒนา จังหวัด กรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 2 ห้อง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา เขตวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร มาเป็นการสุ่มเป็น 2 ขั้นตอนคือ การเลือกสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากเลือกห้องเรียนจำนวน 1 ห้องเรียน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เป็นกลุ่มทดลอง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 15 คน

ระยะเวลาในการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โดยทำการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เป็นเด็กชาย – หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา เขตพัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

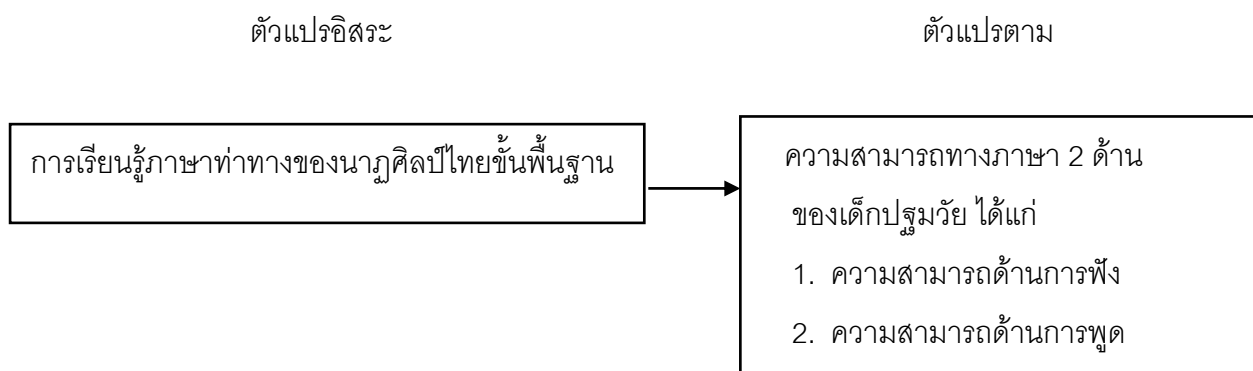
2. ความสามารถทางภาษา หมายถึง การแสดงออกของเด็กปฐมวัยในการใช้ภาษาซึ่งประเมินด้วยแบบทดสอบทางภาษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยจำแนกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

2.1 ความสามารถทางภาษาด้านการฟัง หมายถึง การแสดงเข้าใจคำศัพท์โดยจำแนกเสียง จังหวะ ทำนอง เนื้อร้องโดย แสดงตามภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน

2.2 ความสามารถทางภาษาด้านการพูด หมายถึง การพูดสื่อความหมายเกี่ยวกับเนื้อร้องในภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของตนเองได้

3. การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน หมายถึง ประสบการณ์ที่ครูจัดให้ โดยให้เด็กแสดงท่าทำตามคำที่ใช้ในนาฏศิลป์ ด้วยการให้เด็กปฐมวัยรำท่าทางเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ โดยใช้ท่าทำตามนาฏยศัพท์ เช่น การตั้งวง การจีบมือ การก้าวเท้า การยกเท้า การกระทุ้งเท้า รวมถึง ทำยิ้ม ทำรัก ทำไป ทำมา ที่เลียนแบบภาษาท่าทางตามธรรมชาติของสัตว์ ซึ่งการจัดประสบการณ์ประกอบด้วย ชี้นำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนาทักทาย/เล่านิทาน/เล่าเรื่อง บอกจุดประสงค์การเกี่ยวกับชุดเพลงและร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนปฏิบัติ ขั้นตอนการดำเนินการโดยให้เด็กฟัง ทำท่าตามและพูดคำศัพท์ตามเนื้อเพลงและชั้นสรุปผลเป็นขั้นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทบทวนเกี่ยวกับเพลงที่แสดง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนรู้ภาษาท่าทางของนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานมีความสามารถทางภาษาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความสามารถทางภาษา
 - 1.1 ความหมายของภาษา
 - 1.2 ความสำคัญของภาษา
 - 1.3 องค์ประกอบของความพร้อมทางภาษา
 - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของภาษา
 - 1.5 การพัฒนาความสามารถทางภาษา
 - 1.6 ความสามารถทางภาษาด้านการฟังของเด็กปฐมวัย
 - 1.7 ความสามารถทางภาษาด้านการพูดของเด็กปฐมวัย
 - 1.8 แนวทางในการส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย
 - 1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย
2. ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทย
 - 2.1 ความหมายของนาฏศิลป์ไทย
 - 2.2 ความหมายของภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทย
 - 2.3 ความสำคัญของนาฏศิลป์ไทย
 - 2.4 องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทย
 - 2.5 พัฒนาการทางนาฏศิลป์ไทย
 - 2.6 การจัดประสบการณ์ทางพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยให้แก่เด็กปฐมวัย
 - 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ไทย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษา

1.1 ความหมายของภาษา

การส่งเสริมทักษะทางภาษาให้แก่เด็กปฐมวัยเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ซึ่งต้องอาศัยทักษะทั้งด้านการฟัง และการพูด อันเป็นพื้นฐานของการอ่าน และการเขียนเพื่อใช้ติดต่อทำความเข้าใจกับผู้อื่นได้ ดังนั้นภาษาได้มีความหมายที่แตกต่างกันออกไปโดยมีผู้ให้ความหมายของภาษาดังต่อไปนี้

ภาษา หมายถึง การแสดงออกทางคำพูด การเขียน ท่าทาง กริยาอาการ การคิด และสิ่งที่ใช้แทนคำพูดเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นรับรู้เข้าใจได้ (โมรี ชื่นสำราญ. 2530: 1)

ภาษาและภาษาพูดมีความหมายอย่างเดียวกัน จึงมักจะเป็นคำพูดที่ใช้แทนกันได้กล่าวคือ เมื่อพูดถึงภาษา ก็หมายถึง ภาษาที่ใช้พูดสื่อความหมายในชุมชนหนึ่งๆ ในด้านจิตวิทยา ภาษาหมายถึง ความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น ภาษาจึงรวมเอาวิธีการต่างๆ อย่างที่ใช้ในการติดต่อเพื่อสื่อความหมายหรือเพื่อแสดงความรู้สึก (ศรียา นิยมธรรม; และประภัสสร นิยมธรรม. 2541: 2)

สรุปได้ว่า ภาษา หมายถึง การแสดงออกทางคำพูด ท่าทาง อาการกริยา การคิดการใช้สัญลักษณ์ที่สื่อออกมาทำให้ผู้อื่นเข้าใจได้

1.2 ความสำคัญของภาษา

ภาษามีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต เพราะเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารสื่อความหมายเพื่อทำความเข้าใจระหว่างบุคคล โดยผ่านกระบวนการรับรู้ แปลความหมาย ตัดสินใจ และแสดงออกมาเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน หรือการแสดงท่าทางประกอบ การใช้ภาษาไป การแสดงสีหน้า ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาดังนี้

ทิตนา แชมมณี และคนอื่นๆ (2536: 107) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไว้ว่า เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาเพื่อใช้ในการคิด และสื่อความหมาย การปรับตัวรับความรู้ใหม่ เด็กสามารถใช้ภาษาในการติดต่อกับผู้อื่น ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ฟอนทานา (Fontana. 1995: 28-29) ได้กล่าวไว้ว่า ภาษามีความหมายกับเด็ก เด็กเรียนรู้ภาษาจากการสัมผัส การได้ฟัง การได้ตอบโต้ เด็กที่มาจากครอบครัวที่สนใจพูดกับเด็ก ไม่ว่าเด็กจะเข้าใจหรือยังไม่เข้าใจบ้างก็ตาม เด็กสามารถแสดงออกและได้ประโยชน์มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่พูดน้อย ทั้งนี้การที่เด็กได้พูด ได้สนทนาบ่อยๆ ทำให้เด็กได้เรียนคำศัพท์ ได้คิด ได้สื่อสาร ได้แสดงออก ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมและสติปัญญา และรวมถึงพัฒนาการทางสังคม

สรุปได้ว่า ภาษามีความสำคัญที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ง่ายขึ้นโดยการแสดงพฤติกรรมเพื่อสื่อสารและการสื่อความหมายด้วยภาษาท่าทาง ซึ่งถือได้ว่าภาษาเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

1.3 องค์ประกอบของความพร้อมทางภาษา

เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการทางภาษาที่แตกต่างกันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้าน

ทวิ สุรเมธี (2521: 7) ได้เสนอแนะว่าองค์ประกอบของความพร้อมทางภาษาที่สำคัญนั้นประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้

1. ความสามารถในการที่แยกเสียงที่ได้ยิน ได้แก่ ความเข้าใจและความสามารถในการใช้ภาษาพูดได้อย่างถูกต้อง สามารถแยกถ้อยคำ และเสียงที่แตกต่างกันได้ถูกต้อง
2. ความสามารถทางสายตา ได้แก่ ความสามารถในการแยกคำที่คล้ายคลึงกัน และมองเห็นความแตกต่างของคำศัพท์ได้
3. ความสามารถทางความคิดและจำ ได้แก่ ความสามารถใช้เหตุผล เข้าใจ และเชื่อมโยงความคิดต่างๆ ได้เข้าใจความหมายของประโยค และเข้าใจรูปคำได้
4. ความสนใจ ได้แก่ ความสามารถในการฟัง หรือจับสายตาไปตามสิ่งที่อ่านอย่างมีสมาธิ ในการอ่าน การฟัง และทำตามคำสั่งได้

ดาวนิง และเชคเคอร์รี่ (เนื่อน้อง สนับบุญ. 2541: 9; อ้างอิงจาก Downing; & Thackery. 1971: 14-15) ได้แบ่งองค์ประกอบความพร้อมทางภาษาของเด็กไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกาย (Physical Factors) ได้แก่ การบรรลุวุฒิภาวะด้านร่างกายทั่วไป เช่น การมองเห็น การได้ยิน อวัยวะที่ใช้พูดปกติ
2. องค์ประกอบทางสติปัญญา (Intellectual Factors) ได้แก่ ความพร้อมด้านสติปัญญา โดยทั่วไป ความสามารถในการรับรู้ (Perception) ความสามารถในการจำแนกภาพ และเสียง (Discrimination) ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านการเรียนการอ่าน
3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่ ภาษาที่ได้รับจากทางบ้าน และประสบการณ์ทางสังคม
4. องค์ประกอบด้านอารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ (Emotional Factor, Motivation and Personality Factors) ได้แก่ ความมั่นคงทางอารมณ์ และความต้องการที่จะเรียนรู้ภาษา

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความพร้อมทางภาษาพอสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของความพร้อมทางภาษา ประกอบด้วย ความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ของเด็กปฐมวัย

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษา

เด็กทุกๆ คนมีความสามารถพัฒนาทางด้านการพูดและการฟัง จนสื่อสารติดต่อเพื่อสร้างความเข้าใจต่อผู้อื่นได้ ดังนั้นจึงมีผู้ที่ให้ความสนใจศึกษาและกำหนดเป็นทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาไว้ดังนี้ ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2519: 31-35) ได้สรุปการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาษาไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีความพึงพอใจแห่งตน (The Autism Theory) หรือ (Autistic Theory) ทฤษฎีนี้ถือว่าการเรียนรู้การพูดของเด็กเกิดจากการเลียนเสียง อันเนื่องมาจากความพึงพอใจที่จะได้ทำเช่นนั้น โมว์ เรอร์ (Mowere) เชื่อว่า ความสามารถในการฟังและความผลิตเพลินจากการได้ยินเสียงของผู้อื่น และเสียงของตัวเองเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนา

2. ทฤษฎีการเลียนแบบ (The Imitation Thory) เลวิส (Lewis) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเลียนแบบในการพัฒนาภาษาอย่างละเอียด ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการพัฒนาการทางภาษานั้น เกิดจากการเลียนแบบ ซึ่งอาจเกิดจากการมองเห็นหรือการได้ยินเสียง

3. ทฤษฎีการรับรู้ (Motor Theory of Perception) ลิเบอร์แมน (Lieberman) ตั้งสมมติฐานไว้ว่า การรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่กับการแปลงเสียงจึงเห็นได้ว่าเด็กมักมองหน้าเวลาเราพูดด้วย การทำเช่นนี้ อาจเป็นเพราะเด็กฟังและพูดซ้ำกับตนเองหรือหัดแปลงเสียงโดยอาศัยการอ่านริมฝีปาก แล้วจึงเรียนรู้คำ

4. ทฤษฎีว่าด้วยภาษา ความคิดและสัญลักษณ์สื่อสาร (บุษบง ต้นติวศ์. 2535: 44-49) ภาษาเป็นสัญลักษณ์สื่อสารที่ไม่สามารถถ่ายทอดความคิดทุกเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ สัญลักษณ์ที่ใช้ต้องเหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการสื่อสาร เด็กต้องใช้สัญลักษณ์เพื่อความคิด และถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆ สัญลักษณ์ที่สามารถสื่อความหมายได้มีหลายรูปแบบ ได้แก่ ภาษา ศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย ละคร เป็นส่วนสำคัญในการเรียนการสอน เพราะสิ่งเหล่านี้จะกระตุ้นให้เด็กค้นหาสัญลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับสื่อความคิดในแต่ละเรื่อง เด็กจะไม่ถูกจำกัดให้ถ่ายทอดความคิดเป็นเพียงภาษาเท่านั้น ศิลปะและละครเป็นสัญลักษณ์สื่อสารที่เด็กใช้ได้มีประสิทธิภาพมากกว่า สัญลักษณ์ภาษา จากทฤษฎีว่าด้วยภาษา ความคิดและสัญลักษณ์ พบว่า ถ้าเด็กไม่สามารถสื่อสารด้วยเขียนเด็กจะเปลี่ยนเป็นวาดภาพแทน ศิลปะสามารถช่วยให้เด็กรวบรวมความคิดก่อนจะเขียนและช่วยให้เด็กทำงานต่อไป ทั้งๆ ที่ความคิดในการเขียนหยุดชะงัก การแสดงละครช่วยให้เด็กเข้าใจความรู้สึกในเรื่องและทำให้คุณภาพการเขียนดีขึ้น ดนตรีช่วยสร้างอารมณ์สำหรับเรื่องที่จะอ่านเขียน อุปกรณ์ดนตรีและศิลปะหลายอย่างสามารถใช้ประกอบกิจกรรมอ่านเขียนได้เด็กอาจทำอุปกรณ์ดนตรีและศิลปะสำหรับกิจกรรมอ่านเขียนในมุมเขียนจะมีเครื่องเขียนหลายชนิดให้เด็กได้ทดลองใช้วิธีต่างๆ ที่จะช่วยให้สามารถสื่อความหมายได้ดีที่สุด ไวโกตสกี (Vygotsky. 1978) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กเป็นการได้รับอิทธิพลของบุคคลอื่น และสังคมมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อนและครูมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก การที่เด็กเรียนรู้ภาษาจากผู้อื่น เมื่อมีจุดบอดของการรู้ (Zone of proximal development) เด็กต้องการคำแนะนำจากผู้อื่นซึ่งทำได้ เด็กสามารถคิดเกิดเป็นความรู้ภายในตนได้

จากทฤษฎีที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เด็กจะมีการพัฒนาการทางภาษาอย่างมีรูปแบบเป็นขั้นตอน ได้เรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างที่ใกล้ชิด และเด็กเรียนรู้กับสัญลักษณ์ สัญลักษณ์ที่ใช้ต้องเหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการสื่อสาร เด็กต้องใช้สัญลักษณ์เพื่อความคิดและถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆ ที่สามารถสื่อความหมายได้ซึ่งจะมีหลายรูปแบบ ทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการพัฒนาทางภาษา

1.5 การพัฒนาความสามารถทางภาษา

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542: 111-113) ได้กล่าวว่า ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางปัญญาเด็กก่อนวัยเรียนเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางภาษามากขึ้น รู้คำศัพท์มากขึ้น พัฒนาคำพูดเดี่ยวสู่คำพูดที่เป็นวลีและเป็นประโยคมากที่สุด เช่น เด็กเล็กเริ่มมาจากคำว่าแม่ ต่อมาเป็นแม่จ๋า ต่อมาเป็นแม่ไปไหน เป็นต้น ในช่วงระยะเวลาของการพัฒนาการทางภาษานี้ การพูดคุยการสนทนากับเด็ก เป็นการกระตุ้นที่ดี เด็กสามารถพัฒนาความคิดได้เต็มที่ สังเกตจากที่เด็กดูทีวีมาก จะพูดเก่งเป็นเรื่องเป็นราว เพราะเด็กได้ใช้คำสนทนา และภาษาจากโทรทัศน์ อย่างไรก็ตามการปล่อยให้เด็กเรียนรู้ภาษาเองตามธรรมชาติ เด็กจะมีพัฒนาการทางภาษามาก คำถามของเด็กที่ถามว่า “ทำไม” คือการค้นหาคำศัพท์ ค้นหาภาษา ฝึกความจำและเหตุผล การตอบคำถามของผู้ใหญ่ การตอบของเด็กจะสนุกสนานและเรียนรู้ไปพร้อมกัน

พัฒนาการทางภาษาของเด็กแต่ละขวบปี จะมีความแตกต่างกัน เริ่มจากการออกเสียง คำพูดเดี่ยว เชื่อมคำ เชื่อมประโยค การแสดงท่าทางประกอบจนถึงการโต้ตอบกับผู้อื่น แต่ละชั้น แต่ละอายุจะก้าวหน้าเป็นขั้น เด็กเรียนรู้ภาษามาตามลำดับขั้นพัฒนา เริ่มจากการร้องให้ ร้องฮูฮู ทำเสียง ทำปากบู่ ตั้งแต่วัยทารก แล้วเป็นปาป้า มาม้า หรือพ่อ แม่ คำว่าภาษาสามารถให้คำจำกัดความได้ว่า คือคำพูดของคน การเขียนสัญลักษณ์แทนคำพูด หรือสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยภาษาจะพัฒนาตามลำดับวัย ความมอของทางภาษาต้องใช้อยู่เสมอ คนที่ใช้ภาษาได้ทั้งการเขียน การอ่าน การพูด และการฟัง ในระดับการสื่อสารได้เรียกว่า รู้หนังสือ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542: 111; อ้างอิงจาก Jackman. 1997. *Early Education Curriculum : A Child's Connection to word.* p.50) นอกจากนี้เด็กยังสามารถเรียนรู้จากการสัมผัส การได้ฟัง การได้โต้ตอบ เด็กที่มาจากครอบครัวที่สนใจพูดกับเด็กไม่ว่าเด็กจะเข้าใจหรือไม่เข้าใจบ้างก็ตาม เด็กสามารถแสดงออกได้ และได้ประโยชน์มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่พูดน้อย ทั้งนี้การที่เด็กได้พูด ได้สนทนาบ่อยๆ ทำให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ ได้คิด ได้สื่อสาร ได้แสดงออก ซึ่งมีผลต่อพัฒนาพฤติกรรม สติปัญญาและรวมถึงพัฒนาการสังคม (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542: 113; อ้างอิงจาก Fontana. 1995. *Psychology for Teachers.*)

การพัฒนาความสามารถทางภาษาควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัยเพราะเด็กในวัย 2-7 ปี เป็นวัยที่พัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว (อารี สัตนหวิ. 2535: 183) วิธีการพัฒนาภาษาในการสื่อความหมายของบุคคล ย่อมต้องใช้ทั้งภาษาถ้อยคำและท่าทางเป็นตัวกลางในการสื่อความหมายจึงทำให้เกิดความเข้าใจ และเกิดอารมณ์คล้อยตามจนเกิดความคิด และจินตนาการตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้สื่อสาร วิธีการเรียนรู้ของเด็ก กิจกรรมทางสังคมช่วยให้เด็กเรียนรู้การสื่อสารภาษาการพัฒนารูปแบบทางสัญลักษณ์จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และเข้าใจวัฒนธรรม พัฒนาการทางภาษานี้เป็นทางนำไปสู่การรู้หนังสือของเด็ก(กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 145; อ้างอิงจาก Morrow. 1993: 7) ซึ่งพัฒนาการทางภาษาให้แก่เด็ก ต้องต่อเนื่องโดยเริ่มจากการสื่อสารภาษาสู่การอ่าน และการเขียนตามลำดับ จุดประสงค์ของการส่งเสริมภาษา เด็กจะเน้นที่การสื่อสารภาษาโดยการใช้สัญลักษณ์ และการให้ความหมายที่ถูกต้องเป็นสำคัญ การใช้ประโยคง่ายร่วมกับกิริยาท่าทางประกอบเป็นการเพิ่มความเข้าใจภาษาให้กับเด็กมาก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 145) เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับความสามารถในการเรียนรู้ภาษา โดยเด็กจะเรียนรู้การใช้ภาษาของตนทั้งทางด้านความหมายประโยค และจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ (หรรษา นิลวิเชียร. 2535: 206) ซึ่งภรณ์ คุรุรัตน์ (2533: 17-18) กล่าวไว้ว่า ความสามารถของการใช้ภาษาของเด็กนั้นย่อมเป็นผลเนื่องมาจากโอกาสที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น จึงทำให้ความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดสูงขึ้น เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (พัฒนา ชัชพงศ์. 2540: 15) การที่ให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ และมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง การกระตุ้นและตอบสนองความสนใจของเด็กให้เด็กได้ลงมือทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองจะช่วยพัฒนาสติปัญญา พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี นอกจากนี้พัฒนาการทางภาษาของเด็กจะเป็นไปได้ด้วยดี ต่อเมื่อเด็กได้มีผู้ปฏิสัมพันธ์ทางภาษาดูอย่างสม่ำเสมอมีโอกาสได้ยินได้ฟังและได้ใช้ภาษาตามวัยของตนเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดความต้องการได้รับการฝึกฝนให้ใช้ภาษาอย่างถูกกาลเทศะและเหมาะสม (เยาวพา เดชะคุปต์. 2536: 22) ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของความสามารถทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สรุปได้ว่า การพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยก็คือการส่งเสริมการจัดประสบการณ์ตรงและเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ อย่างกว้างขวาง โดยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยต่อไป

1.6 ความสามารถทางภาษาด้านการฟังของเด็กปฐมวัย

การฟังเป็นทักษะทางภาษาที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด เด็กเรียนรู้การฟังมาตั้งแต่เกิด เพราะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการได้ยินอย่างตั้งใจรับข้อมูล เมื่อเด็กฟังแล้วสามารถรับรู้สังเกต จำแนก เปรียบเทียบสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็กแล้วสะสมเป็นประสบการณ์ และสามารถดึง

ประสบการณ์ออกมาใช้ในการสื่อสารกับผู้ที่อยู่ใกล้ชิดได้ ทั้งยังเป็นทักษะพื้นฐานในการพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ การพัฒนาทักษะทางการฟัง จะส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของเด็กในด้านอื่นๆ ต่อไป นิตยา ประพตติกิจ (2536: 178-179) และหรรษา นิลวิเชียร (2535: 198-99) ได้กล่าวถึงความสามารถทางภาษาด้านการฟังในแต่ละช่วงอายุ ดังนี้

อายุ 0 - 2 ปี พยายามเลียนเสียงที่ได้ยิน เข้าใจคำและประโยคง่ายๆ ชอบ ฟังโฆษณาทางโทรทัศน์และเสียงที่สะกิดใจ ชอบฟังเรื่องสั้นๆ และเพลงกล่อมเด็ก

อายุ 3 ปี ชอบฟังเสียงต่างๆ ที่ได้ยินอยู่คั่นหู เช่น เสียงสัตว์ ยานพาหนะเครื่องใช้ ในครัวเรือน ชอบฟังนิทานที่ผู้ใหญ่ชอบอ่านให้ฟังแบบสองต่อสอง ฟังไม่ได้นาน และฟังได้อย่างตั้งใจ สามารถเข้าใจภาษาพูดของผู้ใหญ่ เช่น อย่า ไม่ การปฏิบัติตามคำสั่งผู้ใหญ่ยังไม่สม่ำเสมอ สามารถเชื่อมโยงเสียงกับวัตถุที่ใช้ทำเสียงได้

อายุ 4 ปี ฟังเรื่องได้นานขึ้น อาจเลือกหนังสือให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟังสามารถปฏิบัติตามคำสั่งง่ายๆ ได้ บางครั้งจะแกล้งทำเป็นไม่ได้ยิน หรือไม่สนใจคำสั่งหรือเสียงเรียก ชอบฟังเรื่องซ้ำๆ และสามารถจำแนกความแตกต่างของเสียงได้

อายุ 5 ปี ตั้งใจฟังนานขึ้น ชอบฟังเพลง นิทาน เล่นภาษา เช่น คำคล้องจอง สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้มากขึ้น เข้าใจคำพูดข้อความยาวๆ ของผู้ใหญ่

อายุ 6 ปี ชอบฟังเรื่องราวต่างๆ โดยเฉพาะเกี่ยวกับธรรมชาติปรากฏการณ์ต่างๆ

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า เด็กมีความสามารถทางการฟังมาตั้งแต่แรกเกิด และพัฒนาเป็นลำดับขั้นจากการฟังเสียงของบุคคลที่อยู่เพื่อใกล้ชิด เพื่อเลียนแบบ และเพื่อจำแนก มาเป็นการฟัง เพื่อปฏิบัติตามคำสั่ง และการฟังเรื่องสั้นๆ จนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่ได้ฟังให้ผู้อื่นรับฟัง และเข้าใจได้

1. ความหมายของการฟัง

วรภรณ์ รักรัตย (2527: 44) ได้กล่าวไว้ว่า การฟัง คือ การฝึกการฟังเสียงธรรมชาติ จังหวะดนตรี เพื่อเตรียมให้พร้อมในการฟังเรื่องราวต่างๆ และสามารถถ่ายทอดไปเป็นประโยคที่เหมาะสม มีมารยาทในการฟังและมีสมาธิในการฟัง

สมศรี แสงธนู (2545: 12) กล่าวสรุปไว้ว่า การฟังเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการได้ยิน เมื่อได้ยินแล้วมีการตั้งใจรับรู้ และแปลความหมายเพื่อความเข้าใจในสิ่งที่ได้ยิน ทักษะการฟังเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมแก่เด็ก และดูจะเป็นสิ่งที่สำคัญกว่าการคิดค้นเครื่องมือใหม่ๆ มาให้เด็กใช้เสียอีก การฟังสามารถพัฒนาได้ดีขึ้นตามลำดับโดยอาศัยวุฒิภาวะ เวลา ความพากเพียร และแรงจูงใจ

การฟังเป็นการรับรู้เรื่องราวด้วยประสาทสัมผัสทางหูที่เด็กสะสมและนำไปสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษามากกว่าการใช้เพื่อพัฒนาปัญญา เด็กจะเก็บคำพูด จังหวะ เรื่องราว จากสิ่งที่ฟังมาสานต่อเป็นคำศัพท์ เป็นประโยคที่จะถ่ายทอดไปสู่การพูด ถ้าเรื่องราวที่เด็กได้ฟังมีความชัดเจน ง่ายต่อความเข้าใจ เด็กจะได้คำศัพท์และความสามารถมากขึ้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 147-148)

ดังสรุปได้ว่า การฟังเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการได้ยิน เมื่อได้ยินแล้วมีการตั้งใจรับรู้และแปลความหมายเพื่อความเข้าใจในสิ่งที่ได้ยิน ทักษะการฟังควรเป็นสิ่งที่ส่งเสริมแก่เด็ก และดูจะเป็นสิ่งสำคัญกว่าการคิดค้นหาเครื่องมือใหม่ๆ มาให้เด็กใช้เสียอีก การฟังสามารถพัฒนาได้ดีขึ้นตามโดยอาศัย วุฒิภาวะ เวลา ความพากเพียร และแรงจูงใจ

2. ประเภทของการฟัง

ประเภทการฟังได้มีผู้จำแนกไว้ดังนี้

เคนเนดี้ (Kennedy. 1975: 146) ได้จัดประเภทของการฟังไว้ 7 ประเภท คือ

2.1 การฟังทั่วๆ ไปในชีวิตประจำวัน (Simple Listening) เช่น การฟังการสนทนา การฟังทางโทรศัพท์

2.2 การฟังเพื่อจำแนกเสียง (Discriminative Listening) เช่น การฟังเสียงสัตว์ เสียงยวดยาน เสียงที่แสดงความรู้สึก

2.3 การฟังเพื่อเป็นการพักผ่อน (Listening for Relaxation) เช่น การฟังบทกลอน การฟังเรื่องราว และนิทานต่างๆ

2.4 การฟังเพื่อจับสาระสำคัญ (Listening for information) เช่น การฟังประกาศ การฟังความคิดเห็น และการฟังเพื่อตอบคำถาม

2.5 การฟังเพื่อจัดความคิด (Listening to Organize Ideas) เช่น การฟังการอภิปราย และการแสดงความคิดเห็นต่างๆ

2.6 การฟังอย่างพินิจพิเคราะห์ (Critical Listening)

2.7 การฟังเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (Creative Listening) เช่น การฟังดนตรี และการแสดงต่างๆ

การฟังเบื้องต้นของเด็กในโรงเรียนเป็นการฟังคำพูด ฟังเสียงดนตรี ฟังเสียงธรรมชาติและฟังเรื่องราวโดยเฉพาะนิทาน แล้วฝึกการถ่ายทอดด้วยการบอก การถาม การสนทนา และการเล่าเรื่อง ซึ่งการฟังนอกจากจะช่วยให้เด็กพัฒนาแล้วยังสร้างความเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย ลักษณะของการฟังอาจเป็นการฟังจับเรื่อง การฟังอย่างซาบซึ้ง การฟังเพื่อการวิเคราะห์ หรือการฟังเพื่อรู้และเข้าใจ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 147)

จะเห็นได้ว่า การฟังนั้นมีหลายประเภท ได้แก่ ฟังเพื่อความรู้ ฟังเพื่อความบันเทิง ฟังเพื่อความเข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง และฟังเพื่อแสดงความคิดเห็น สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อเด็กสามารถฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง ฟังแล้วสื่อความหมายจากเรื่องที่ฟังได้

3. องค์ประกอบของการฟัง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 2) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของการฟัง มีดังต่อไปนี้

1. การจำแนกเสียง
2. การฟังคำพูด คำสั่ง เข้าใจ และการปฏิบัติตามให้ถูกต้อง
3. มารยาทในการฟัง
4. การฟังนิทานหรือเรื่องราวแล้วจับใจความได้
5. การฟังเพลง คำคล้องจอง และการเล่นที่สร้างเสริมประสบการณ์ทางภาษา

มอริส (วรรณิ โสມประยูร. 2537: 90; อ้างอิงจาก Morris. 1964. *การสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา*.) กล่าวว่า “ผู้พูดดียอมทำให้การฟังดี” และกล่าวต่อไปว่า “ถึงแม้ผู้พูดดีจะทำให้การฟังดี แต่ความสามารถและทักษะของผู้พูดก็ยังไม่สำคัญไปกว่าตัวผู้ฟังเองที่รู้ว่าจะฟังอย่างไร” เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าองค์ประกอบของการฟัง อันได้แก่ผู้พูด และผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพย่อมมีความสำคัญอย่างยิ่ง

สรุปได้ว่า การฟังเป็นทักษะทางด้านภาษา ที่มีองค์ประกอบหลายด้าน เพื่อเป็นทักษะพื้นฐานของการเริ่มต้นแปลงเสียงพูด เด็กปฐมวัยจะมีการได้ยินและสังเกตก่อนที่จะ จำแนกเสียงและจึงสื่อสารด้วยความเข้าใจในความหมายของคำศัพท์ และสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่ได้ฟังให้กับผู้อื่นรับรู้ด้วยวิธีการแตกต่างกันได้แก่ การทำท่าทาง สื่อความหมาย การพูด เป็นต้น

1.7 ความสามารถทางภาษาด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

การพูดเป็นพื้นฐานที่จะช่วยพัฒนาเด็กให้พร้อมในการเรียนอ่านเขียน เป็นทักษะที่ต้องฝึกเพื่อให้สามารถสื่อความหมายเข้าใจได้ การใช้ภาษาที่ควรพูด ภาษาสุภาพ รวมทั้งมารยาทในการพูด การพัฒนาการพูดของเด็กนั้น ลี และรุบิน (มาถวิภา ผลวิรุฬห์. 2533: 15; อ้างอิงจาก Lee; & Rubin. 1979) ได้กล่าวถึงความสามารถทางภาษาพูดไว้ดังนี้

อายุ 0 – 2 ปี จะเริ่มทดลองเล่นเสียง ทดลองใช้ริมฝีปาก ลิ้น สายเสียง กล่องเสียง ถ้าทำให้ลมผ่านแล้วจะเกิดอะไรขึ้น และทดลองบังคับกล้ามเนื้อในการพูดต่างๆ จะเกิดการพูดคำแรก ระหว่างอายุ 10–18 เดือน ในเด็กปกติจะเริ่มใช้ประโยค 1–2 คำได้ แต่ยังนิยมใช้ภาษาท่าทางตัวเองมากและชอบที่จะทำเสียงสูงๆ ต่ำๆ

อายุ 2 – 5 ปี ใช้คำที่มีความหมายมากขึ้น ลักษณะการพูดเริ่มคล้ายผู้ใหญ่ใช้ประโยคยาวขึ้น และมีความหมายมากขึ้น มักพบว่า จะมีพัฒนาการอย่างมากและซับซ้อนในการใช้ประโยค โดยเฉพาะช่วงปีที่ 4-5

อายุ 5-7 ปี ใช้ประโยคที่มีความซับซ้อนเด่นชัด อธิบาย หรือบรรยายเหตุการณ์ หรือรูปภาพได้มีความหมายมากขึ้น สามารถใช้การเชื่อมประโยค และอธิบายความคิดตัวเองได้ ซึ่ง (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 147; อ้างอิงจาก Stewing; & Simpson. 1995: 141) ได้กล่าวถึงลักษณะการพูดของเด็กปฐมวัยโดยจำแนกตามอายุที่เป็นข้อสังเกตเบื้องต้น ดังนี้

- 2 ปีแรก ใช้ภาษาท่าทางสื่อสาร พูดเป็นคำ บางคนพูดไม่ชัด
- 3 ปี พูดเป็นคำมีความหมาย ชอบถาม
- 4 ปี พูดเป็นประโยคยาวขึ้น ถามเหตุผล
- 5 ปี พูดเป็นเรื่องราวว่าใครทำอะไร ที่ไหน
- 6 ปี สนใจการพูด ชอบสนทนา และชอบฟังเรื่องราว

ยุวดี เทียมประสิทธิ์ (2536: 42-44) กล่าวว่าไว้ว่าเด็กก่อนวัยเรียนมีพัฒนาการด้านภาษาที่จะสื่อความหมายระหว่างตนเองกับผู้อื่นได้เด็กอายุ 3-5 ขวบควรมีพัฒนาการทางภาษาและความสามารถดังนี้

1. บอกชื่อละนามสกุลตัวเองได้
2. บอกได้ว่าตนเองเป็นอย่างไร เช่น รู้สึกร้อน เหนื่อย หิว
3. พูดเป็นประโยคยาวได้ถูกต้อง
4. บอกสีได้ถูกต้อง
5. เข้าใจคำเปรียบเทียบ สามารถบอกคำตรงข้ามได้
6. ให้ความหมายของคำได้
7. เล่าเรื่องราวได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เด็กสามารถใช้ภาษาได้ตั้งแต่แรกเกิดและมีพัฒนาการทางภาษาเป็นลำดับขึ้นโดยเริ่มจากการใช้เสียง การใช้คำต่างๆ จนพัฒนาเป็นประโยคที่สมบูรณ์ได้ภายหลัง

1. ความหมายของการพูด

การพูดหมายถึง เปล่งเสียงออกมาเป็นถ้อยคำ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2530: 599) ซึ่งอำไพ สุจริตกุล และธิดา โมสิกรัตน์ (2534: 397) ได้ให้นิยามของการพูดว่า การพูดหมายถึง การถ่ายทอดความคิด ความรู้ หรือความต้องการด้วยถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยาท่าทางให้ผู้ฟังรับรู้และตอบสนองตามที่ผู้พูดต้องการ

นิตยา ประพฤติกิจ (2539: 151) ได้กล่าวว่า การพูดเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดสอบความคิดของตนเอง แสดงความรู้สึก เพิ่มพูนความรู้ใหม่ๆ พัฒนาความสามารถด้านการฟัง สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ฝึกฝนการใช้คำ และโครงสร้างภาษา และให้ความสนุกสนาน ยิ่งเด็กอายุน้อยเท่าไรยิ่งพูดน้อยลงเท่านั้น เพราะเด็กๆ จะใช้พลังงานทางกาย เพื่อให้ได้สิ่งที่เขาต้องการ เช่น เด็กจะหยิบหรือกระซอกจากผู้อื่น เดินข้าม กัด ข่วน ร้องไห้ หรือตะเบ็งเสียง โดยไม่ใช้คำพูดเหมือนเด็กที่โตแล้ว แต่เมื่อเด็กพัฒนาทางด้านวุฒิภาวะแล้วเด็กจะพัฒนาทางด้านภาษา (คำพูด) ด้วย

รังสรรค์ จันต๊ะ (2541: 21) ได้กล่าวถึงการพูดไว้ว่า การพูดหมายถึงกระบวนการหนึ่งในการสื่อสารของมนุษย์ ผู้พูดจะเป็นผู้ส่งสารอันเป็นเนื้อหาสาระข้อมูล ความรู้ กับอารมณ์ความรู้สึก ความต้องการ และความคิดเห็นของตนเอง ประกอบกับกิริยาท่าทางต่างๆ ส่งไปยังผู้ฟังหรือผู้รับสาร เพื่อให้ได้รับทราบ และเกิดการตอบสนองในขั้นตอนสุดท้าย

สรุปได้ว่า การพูดหมายถึงการสื่อความหมาย โดยเปล่งเสียงออกมาให้ผู้ฟังเข้าใจถึงความต้องการ ความรู้สึกของผู้พูด

2. ความสำคัญของการพูด

ดวงเดือน ศาสตราภรณ์ (2529: 214-215) ภาษามีความสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. เด็กจะสามารถใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น และเปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการทางสังคมขึ้น

2. เด็กสามารถใช้ภาษาเป็นคำพูดที่เกิดขึ้นภายในจากรูปแบบของการคิด โดยระบบของการใช้สัญลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางภาษาระดับต่อไป

3. ภาษาเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก ดังนั้นเด็กจึงไม่ต้องอาศัยการจัดกระทำกับวัตถุจริงๆ เพื่อแก้ปัญหา เด็กสามารถสร้างจินตนาการถึงแม้วัตถุจะอยู่นอกสายตาหรือเคยพบมาแล้วเด็กสามารถทำการทดลองในสมองและทำการได้เร็วกว่าการจัดกระทำกับวัตถุจริงๆ

อัจฉรา ชีวพันธ์ (2529: 20) ได้ให้ความสำคัญของการพูดไว้ว่า การพูดเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม การพูดเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้กิจกรรมต่างๆ สำเร็จไปด้วยดี เนื่องจากการพูดต้องอาศัยน้ำเสียงเป็นสื่อ การที่ผู้พูดสามารถใช้ระดับเสียงต่างๆ กันตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมจะช่วยโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟังได้ง่าย นอกจากนี้ ยังเห็นสีหน้าท่าทางของผู้พูดประกอบเกิดความเข้าใจกันได้ดียิ่งขึ้นและการพูดยังสามารถสื่อความหมายได้รวดเร็วกว่าการสื่อความหมายด้วยวิธีอื่นๆ

ดังนั้นสรุปว่า การพูดเป็นทักษะภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในการสื่อความหมายที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้ และเข้าใจ โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย ที่ผู้เกี่ยวข้อง คุณพ่อ คุณแม่ ครู ได้รู้เทคนิคในการส่งเสริมพัฒนาการพูด เรียงลำดับเรื่องราวการพูดก่อนหลังไม่รวน ทั้งนี้เพื่อสื่อสารและถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการได้อย่างถูกต้อง

1.8 แนวทางในการส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยเป็นระยะที่มีพัฒนาการทางภาษาเร็วมาก สามารถพูดเป็นประโยคที่ชัดเจน รู้จักคำมากขึ้น สามารถเลือกคำได้อย่างเหมาะสม รู้จักฟัง เข้าใจความสามารถและทำตามคำสั่งได้ สนใจในการฟังอ่าน ชอบเล่าเรื่อง สนใจคำใหม่ ๆ คำศัพท์ต่างๆ ชักถามความหมายของคำอยู่เสมอ แนวทางการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็ก คือ เปิดโอกาสให้เด็กทุกคนในการพูด สนทนา ได้ตอบ ฟังการฟัง ฟังการอ่าน ฟังกล่ามเนื้อในการสัมพันธ์ กับตาลอดจนให้เด็กช่วยจำเรื่องราวได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528: 16–17)

ประมวญ ดิฉินสัน (2536: 140-154) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย ครูควรใช้หลักการใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

1. ถ้อยคำที่นำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ควรนำมาจากนิทาน บทความ เรื่องราวที่เด็กสนใจ แล้วหยิบคำที่น่าสนใจจากเรื่องราวมาใช้โดยนำคำมาใช้โดยอาจนำคำมาจัดเป็นหมวดหมู่หรือนำมาผูกเป็นเรื่องราวขึ้นใหม่

2. เด็กควรจะเรียนรู้ถ้อยคำจากใจความ เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำมากยิ่งขึ้น

3. เล่นเกมโดยใช้ถ้อยคำ เช่น ปริศนาอักษรไขว้ การทายประโยค จับคู่คำกับภาพ เป็นต้น

ภรณ์ คุรุรัตน์และคณะ (2542: 3–4) ได้กล่าวสรุปผลจากการวิจัยหลายฉบับ พบว่า ในสภาพการเรียนการสอนครูยังคงเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด ในศูนย์ของห้องเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ที่กล่าวว่า “เด็กควรมีเสรีภาพในการคิด การแสดงออก ทางการศึกษา จะต้องถือเด็กเป็นศูนย์กลาง” การยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) เป็นการเพิ่มบทบาทการจัดการเรียนการสอนโดยให้เด็กเป็นผู้ร่วม หรือดำเนินกิจกรรมให้มากที่สุด ครูเป็นเพียงผู้คอยให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำ การที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กร่วมกิจกรรมนั้นจะเป็นการนำเด็กไปสู่การเรียนรู้ โดยการกระทำ เด็กมีอิสระในการคิด การเล่น การแสดงทั้งทางวาจาทำทาง อันจะส่งผลต่อพัฒนาการทุกด้านของเด็กในที่สุด

บันลือ พุกะวัน (2534: 13) กล่าวว่า ีว่า ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประสบการณ์ทางภาษาควรเป็นดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการและความสนใจให้เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่เด็กอยากรู้โดยได้เล่นได้ใช้ภาษาอย่างสนุกสนานและเพลิดเพลิน

2. เพื่อสนองความต้องการแห่งวัยให้ได้เคลื่อนไหวร่างกาย ได้ใช้สติปัญญา และได้ใช้ภาษาในการสังเกต เปรียบเทียบและขยายประสบการณ์ที่มีความหมายที่เด็กเข้าใจ และได้ใช้ความเข้าใจนั้นไปสู่การเล่น เกม การสนุกกับกิจกรรมต่างๆ ที่ครูจัดให้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้การจัดประสบการณ์ทางภาษาด้วยวิธีการเล่นประเภทต่างๆ เช่น การเล่นนิ้ว การเล่นคำตอบ การเล่นปริศนาคำทาย การเล่นร้องเพลง และการทำท่าทางประกอบ การเล่นแสดงตามเรื่องนิทาน ต่างก็เป็นการเล่นที่ส่งเสริมประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็กปฐมวัยได้เช่นกัน และไวก็อตสกี (อารี สันทรวี. 2535: 20; อ้างอิงจาก Vygotsky. 1978) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเล่นของเด็กว่าการเล่นช่วยให้เด็กได้ แสดงกริยาที่สูงกว่าชีวิตจริง ได้แสดงในสิ่งที่เหนือชีวิตประจำวันและกิจกรรมอื่นๆ เช่น การพูดสนทนา การวาด การเขียน การอ่าน ตลอดจนการเล่น เป็นส่วนสำคัญในการช่วยในการเรียนรู้ภาษาของเด็กเพราะกิจกรรมเหล่านี้เป็นการใช้สัญลักษณ์ (Symbol using media)

สรุปได้ว่า แนวการสอนส่งเสริมความสามารถทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นครูผู้สอนต้องให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออกทั้งภาษาท่าทาง ซึ่งจะทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงทางด้านการฟังและการพูด ในขณะเดียวกันควรจัดสภาพบรรยากาศการเรียนการสอนที่ผ่อนคลายและสนุกสนาน ตลอดจนการสร้างแรงเสริมให้แก่เด็กเพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดให้ดียิ่งขึ้น

1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในต่างประเทศ

ดิคเกอร์สัน (Dickerson. 1976: 6456-A) ได้ทดลองเปรียบเทียบการจำคำศัพท์ใหม่ของนักเรียนระดับหนึ่งโดยใช้เกมการเคลื่อนไหว (Active Game) เกมเฉื่อย (Passive Games) และกิจกรรมปกติ (Traditional Activities) ในการสอน โดยให้นักเรียนดูคำศัพท์ใหม่วันละ 2 คำ แล้วเล่นเกมเกี่ยวกับคำนั้นจนครบ 40 คำ สำหรับเกมการเคลื่อนไหวนั้น ผู้เรียนจะมีการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย เกมเฉื่อย ผู้เรียนจะใช้กระดาษดำ และกิจกรรมปกติผู้เรียนจะใช้สมุดแบบฝึกหัด ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้เกมการเคลื่อนไหวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนจากการใช้เกมเฉื่อย ส่วนนักเรียนที่เรียนตามกิจกรรมปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสุดม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย

คาสทีโลริเซียส (Kastelorizios. 1995: A) ได้ศึกษาบริบทต่างๆ ที่มีส่วนเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาในชั้นเรียนของเด็กอนุบาล โดยใช้วิธีบรรยายภาพ นอกจากนี้ยังมีการทำแบบสอบถามถึงผู้ปกครองของเด็กเพื่อรวบรวมข้อมูลในด้านสภาพแวดล้อมที่บ้านของเด็ก ผลการวิจัย พบว่า เด็กมาจากครอบครัวที่มีความรู้ดี จะแสดงออกทางภาษาแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ระหว่างกิจกรรมที่ครูชี้แนะ

กับกิจกรรมที่เด็กร่วมกันทำ และกิจกรรมที่ครูชี้แนะจะส่งเสริมให้เด็กเกิดการใช้ภาษาที่เป็นระบบได้มากกว่ากิจกรรมที่เด็กร่วมกันทำ

บลัด (Blood. 1996: 153) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กอายุ 3-5 ปี จำนวน 67 โรงเรียน โดยการทดสอบพัฒนาการทางภาษา การรับรู้ การเขียน และมีการศึกษาระยะยาว มีผู้ปกครองของเด็กจำนวน 6 คน เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนของเด็ก จากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ทางภาษาของเด็กขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็ก และเจตคติของผู้ปกครองในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อ การอ่านออกเขียนได้ และส่งเสริมให้เด็กเขียนชื่อตนเอง จะทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้ การสอนอ่านเขียนได้อย่างมีความหมายเพราะชื่อของเด็กจะถูกเรียกอยู่เป็นประจำวันและเป็นคำที่นึกภาพได้ หากเด็กสามารถเขียนชื่อตนเองได้จะเป็นแนวทางขยายความสามารถในการรับรู้คำอื่นๆ ต่อไป

งานวิจัยในประเทศ

อุบล เวียงสมุทร (2538: 67) ได้ศึกษาความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ เล่าเรื่องประกอบหุ่นมือ โดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาถิ่น และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลาง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5-6 ปีจำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือ โดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาถิ่นมีความพร้อมทางภาษาแตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิจิตรา วิเศษสมบัติ (2539: 73) ได้ศึกษาความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ความคิดรวบยอดประกอบการสนทนากิจกรรมการปั้น ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ความคิดรวบยอดประกอบการสนทนากิจกรรมการปั้นมีความพร้อมทางภาษาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การปั้นปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมคิด ชนแดน (2540: 53) ศึกษาผลของการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องคำรูปธรรม และการเล่าเรื่องคำรูปธรรมประกอบการวาดภาพที่มีแต่ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเล่าเรื่องคำรูปธรรมประกอบการวาดภาพ และกิจกรรมการเล่าเรื่องปกติ มีสามารถทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

เนื่อน้อง สันบุญ (2541: 131) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานที่เด็กเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือก เด็กเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เลือกต่อจากเพื่อน และเด็กเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือกต่อจากครู ผล

การทดลองพบว่า การจัดประสบการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นงเยาว์ คลินิกคลาย (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดเสริมประสบการณ์โดยใช้เพลงประกอบ ศึกษากับเด็กอายุ 5-6 ปี โรงเรียนห้วยโป่ง-ไผ่ขวาง จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยใช้เพลงประกอบมีความสามารถด้านการฟังการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้เพลงประกอบมีความสามารถด้านการฟังการพูดสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามปกติ

สนอง สุทธาธามาศย์ (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหารเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษา พบว่า หลังการทดลองเด็กมีความสามารถด้านการฟังสูงกว่าก่อนทำการทดลอง และเมื่อทดลองความสามารถทางภาษาด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองเด็กมีความสามารถด้านการพูด หลังการทดลองพบว่าเด็กมีความสามารถด้านการพูดสูงขึ้นหลังจากการทดลองและเมื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหารก่อน และหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยที่เด็กมีแนวโน้มทางด้านการพูดสูงกว่าทางด้านการฟัง

จากเอกสารงานวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางภาษาสรุปได้ว่า พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างมีขั้นตอน และสามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาด้านการฟังและการพูดโดยการ เคลื่อนไหวประกอบเพลง ร้องเพลง เล่าเรื่องให้ฟัง การให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ เช่นการแสดงท่าทาง การร้องเพลง การเล่านิทาน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีพัฒนาการทางภาษามากขึ้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทย

2.1 ความหมายของนาฏศิลป์ไทย

อมรา กล้าเจริญ (2531: 1) ให้ความหมายของนาฏศิลป์ไทยว่าเป็นคำสมาสแยกเป็น 2 คำ คือ นาฏ และศิลป์

นาฏ หมายถึง การร่ายรำเคลื่อนไหวไปมา สันสกฤตให้รูปคำศัพท์ว่า นาฏตย เป็นชื่อหนึ่งของการฟ้อนรำบวงสรวงพระผู้เป็นเทวาลัย โดยเลือกเอาจังหวะและท่าทางที่เต็มไปด้วยท่าสัการะ และเลือกแสดงตอนที่เป็นการกระทำเนื่องในชีวิตประวัติของพระผู้เป็นเจ้า มีคำอธิบายเพิ่มเติมอีก ได้แก่ การฟ้อนรำพื้นเมืองชาวบ้าน ระเบ้าเดี่ยว ระเบ้าคู่ ระเบ้าชุด ซึ่งอยู่ในอินเดีย

ศิลป์ อาจหมายถึง การแสดงออกเพื่อสนองความต้องการทางอารมณ์ การลอกเลียนแบบ หรือสิ่งที่มนุษย์จินตนาการออกมาในรูปแบบต่างๆ หรือได้พบเห็นจากธรรมชาติแล้วนำมาดัดแปลงให้ วิจิตรละเอียดอ่อน

ฉะนั้นคำว่า นาฏศิลป์ จึงประมวลได้ว่า หมายถึง การฟ้อนรำ ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นจาก ธรรมชาติด้วยความประณีต เพียบพร้อมไปด้วยความวิจิตรละเอียดอ่อน นอกจากหมายถึงการฟ้อนรำ ระบำรำเต้นยังหมายถึงการร้องและบรรเลงด้วย

สุนนมาลย์ นิมนติพันธ์ (2532: 16) ให้ความหมายนาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะการรำรำด้วยความ ประณีตงดงาม

รัตนา มณีสิน (2534: 1) ให้ความหมายว่า นาฏศิลป์เป็นศิลปะในการละครไทย และยอม เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า ละครไทย ทั้งละครรำ และละครร้อง ละครพูด ฉะนั้นเมื่อพูดถึงการละครของ ไทยจึงต้องพูดถึงการฟ้อนรำเสมอ

อาภรณ์ สุนทรวาท (2542: 2) ให้ความหมายว่า นาฏศิลป์ หมายถึง การรำรำด้วยความ ประณีตงดงามซึ่งปรุงแต่งจากธรรมชาติ เรียบเรียงลำดับท่าทำให้สอดคล้องกับจังหวะและทำนองเพลง ร้องเพลงดนตรี มีทั้งการแสดงเป็นเรื่องราวที่เรียกว่า ละครและโขน และที่ไม่เป็นเรื่องราวคือ ระบำรำฟ้อน

สุรพล วิรุฬักษ์ (2543: 12) ให้ความหมายว่า นาฏศิลป์ หมายถึงการฟ้อนรำ ทั้งที่เป็นระบำรำ ฟ้อนและอื่นๆ ดังกล่าวแล้ว รวมทั้งละครรำ โขน หนังใหญ่ ปัจจุบัน มีคนคิดชื่อใหม่ให้ดูทันสมัยคือ นาฏกรรมสังคีต วิพิธทัศน์ และศิลปการแสดงซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกัน เป็นคำที่ครอบคลุมศิลปะ แห่งการร้อง การรำ และการบรรเลงดนตรี

รานี ชัยสงคราม (2544: 39) ได้ให้ความหมายของคำว่า นาฏศิลป์ มีความหมายถึง การร้อง รำทำเพลง การให้ความบันเทิงใจด้วยความโน้มเอียงของอารมณ์และความรู้สึก ส่วนสำคัญส่วนใหญ่ ของนาฏศิลป์อยู่ที่การละครเป็นเอก หากแต่นาฏศิลป์นั้นจะต้องอาศัยดนตรีและการขับร้องเข้าร่วมด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดคุณค่าทางศิลป์มากขึ้น นาฏศิลป์จึงหมายถึง ศิลปะที่เป็นเครื่องแสดงถึง ความเป็นอารยธรรมของชาตินับแต่วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ตลอดถึงจิตใจและความสามารถ

จากการประมวลคำและความหมายของ นาฏศิลป์ไทย สรุปได้ว่า การทำท่าทางรำรำที่ ประณีตสวยงามโดยปรุงแต่งจากธรรมชาติเพื่อให้สอดคล้องกับจังหวะและท่วงทำนองของเพลงโดย การแสดงนั้นจะต้องบ่งบอกถึงอารยธรรมของชาติไทย ซึ่งเมื่อนำมาจัดประสบการณ์ภาษาท่าและทาง นาฏศิลป์ไทยขึ้นพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัยจะเน้นแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถ ทางภาษาโดยนำมาประกอบกับการเรียนการสอนและยังคงความเป็นไทยและวัฒนธรรมไทยควบคู่กันไป

2.2 ความหมายของภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทย

เรณู โกสินานนท์ (2531: 13) ได้กล่าวถึงความหมายของภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ คือ ภาษาท่าหรือท่าเต้นท่ารำในศิลปะการแสดงโขนหรือละคร เท่ากับเป็นภาษาพูดโดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา แต่อาศัยอวัยวะส่วนอื่นๆ แสดงออกมาเป็นท่าทาง ซึ่งถ้าจะให้สามารถเข้าใจและชื่นชมในศิลปะทางนาฏศิลป์ได้ดี ต้องมีความเข้าใจในเรื่องท่าทางต่างๆ ที่ตัวแสดงๆ ออกมาได้ จึงจะทำให้เกิดความสนุกสนานและเกิดความสนใจขึ้น นอกจากนี้ความมุ่งหมายให้รำได้อย่างงดงามเป็นสง่า โดยอาศัยหลักสำคัญในความงามของศิลปะเป็นการแสดงโดยอาศัย มือ แขน เท้า ขา ลำตัว ใบหน้าและศีรษะ ภาษานาฏศิลป์นี้จึงมักนำไปใช้ในการรำตามบทร้อง บทเจรจาหรือบทพากย์ของโขนในทางนาฏศิลป์เรียกเป็นอีกทางว่าการรำบท คือการรำบทไปตามถ้อยคำหรือการขับร้อง ดังตัวอย่างท่ารำซึ่งแสดงความหมายของการรำบทและภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ ดังนี้

1. ใช้มือซ้ายจับนิ้วยกขึ้นมากลึงริมฝีปาก หมายความว่า ดีใจ ยิ้ม แต่ถ้าเลยขึ้นไปทักมูก แสดงว่า ดม หอม
2. ใช้ฝ่ามือ มือหนึ่งมือโด้สีกที่ก้านคอตอนใต้หูไปมาทั้งกระพริบเท้าลงกับพื้นหมายความว่า โกรธ
3. ประสานมือทาบฐานไหล่ แสดงว่า รัก ชื่นชม หรือ ห่มผ้า
4. ฝ่ามือแล้วทั้งแขนลงล่าง แกว่งไปมา แสดงอาการเก้อเขิน
5. ตั้งวงส้นปลายนิ้ว แสดงว่า ปฏิเสธ ห้าม
6. ปาดมือกรีดนิ้วจับเข้ามาหาตัวระดับข้างหน้า แสดงว่า เรียก
7. ฝ่ามือซ้ายแตะหน้าผาก แสดงว่า เสียใจ ไม่สบาย ร้องไห้ และถ้าสะท้อนลำตัวขึ้นลงไปมาพร้อมด้วย ก็แสดงว่ากำลังสะอึกสะอื้น
8. ประสานลำแขนส่วนล่าง แตะฝ่ามือระดับสะโพก แสดงว่าทุกข์ร้อน โศกเศร้า
9. โบกมือคล้ายจับจากล่างไปสูง หมายความว่า สว่างไสว ผุดผ่อง เปิดเผย รุ่งเรือง ลำลือทั่วไป
10. หายฝ่ามือตั้งระดับอก หมายความว่า ชมเชย รับรอง เชื่อเชิญ ขอ
11. ชี้นิ้วชี้เข้าที่อกหรือจับมือซ้ายเข้าที่อก หมายความว่า ฉัน เรา
12. แขนมืองตั้งสูงระดับศีรษะทั้งสองมือ แสดงความหมายถึงความเจริญรุ่งเรืองเป็นใหญ่มีเกียรติ
13. มือหนึ่งตั้งวงแบสูงระดับศีรษะ มืออีกข้างหนึ่งตั้งวงข้างหน้า ระดับริมฝีปาก (เชิดฉัน) ก็แสดงความหมายเช่นเดียวกับข้อ 12

ท่าทางนาฏศิลป์นั้นดัดแปลงมาจากท่าทางธรรมชาติเป็นส่วนมาก แต่ในบางท่าที่ต้องการความวิจิตรงดงามก็จะประดิษฐ์ขึ้นให้สวยงามมีความหมายแสดงถึงความเป็นใหญ่ ความสง่างาม มีอำนาจ มีเกียรติ ดังเช่นท่าที่ 12 และ 13 เป็นต้น เมื่อสามารถทราบได้ดังนี้ ก็สามารถตีบทได้โดยไม่ยาก ส่วนการหารำระบำฟ้อนในชุดต่างๆ นั้นเป็นเรื่องที่ต้องหาทักษะได้ในภายหลัง

อมรา กล้าเจริญ (2542: 115) ภาษาท่าและภาษาทางนาฏศิลป์ เท่ากับเป็นภาษาพูดโดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา แต่อาศัยอวัยวะของร่างกายแสดงออกมาเป็นท่าทาง ผู้ดูผู้ชมจะสามารถเข้าใจและชื่นชมในศิลปะทางนาฏศิลป์ได้ดี ถ้าได้มีการแนะนำในท่าทางต่างๆ ก่อนบ้างพอสมควรแล้ว ยิ่งจะทำให้เกิดความสนุกสนาน และความสนใจมากขึ้น จากที่กล่าวมาแล้วในบทตอนต้นว่า ท่ารำนี่ มาจากท่าธรรมชาติ กิริยาท่าทางที่แสดงออกมาเป็นภาษาดังกล่าว อาจจะจำแนกได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. ใช้แทนคำพูด เช่น รับ ปฏิเสธ สั่ง เรียก เป็นต้น
2. เป็นกิริยาอาการหรืออิริยาบถ เช่น ยืน นั่ง เดิน นอน เคารพ คลาน ไหว้ ฯลฯ
3. แสดงถึงอารมณ์ภายใน เช่น เสียใจ ดีใจ โศกเศร้า รัก โกรธ ฯลฯ

ภาษาท่าของนาฏศิลป์ที่เลียนแบบอิริยาบถของสัตว์ คือ การนำเอาท่าทางการเคลื่อนไหวที่เป็นลักษณะเด่นของสัตว์มาเลียนแบบและสอดแทรกลีลาที่ยกย่องของนาฏศิลป์เข้าไปเพื่อให้เกิดความอ่อนช้อยสวยงามเหมาะที่จะนำไปประกอบเพลง ระบายต่างๆ เช่น ระบายนก ระบายไก่ ระบายม้า ฯลฯ (อาภรณ์ สุทธรวาท. 2542: 296-301)

การแสดงท่าม้า

ม้าเป็นสัตว์ 4 ขา รูปร่างปราดเปรียว มีหางยาว การแสดงท่าทางที่บอกลักษณะของม้า อยู่ที่มือและเท้า ลักษณะมือ คือ การทำมือหลวมๆ พร้อมทั้งหักข้อมือเข้าหาลำแขน ส่วนกิริยาที่ใช้ท่ามีหลายลักษณะ เช่น ย่ำเท้ากระโดด เดิน วิ่ง การย่ำเท้าให้อยู่กับที่ การกระโดด กระโดดด้วยเท้าที่ยืนอยู่ข้างเดียว การวิ่ง ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า ตามด้วยเท้าขวาที่เขย่งอยู่ด้วยปลายเท้า ท่านี้ต้องทำให้รวดเร็วลักษณะคล้ายกำลังวิ่ง ส่งเสียงร้อง ฮี้ฮี้

การแสดงท่าผึ้ง

1. ตั้งวงขึ้นทั้ง 2 แขน แต่หักข้อมือลงและกระดิกนิ้วตามลำดับ
2. ตั้งวงขึ้นทั้ง 2 แขน แล้วลดมาจับคว่ำข้างตัวแล้วยกขึ้นไปตั้งวงอีก ทำสลับกัน
3. ตั้งวงทั้ง 2 แขน แกว่งไปข้างหน้าและกลับไปที่เดิม
4. ตั้งวงไว้มือหนึ่ง อีกแขนหนึ่งเหยียดตั้งแกว่งแขนเดียว
5. กางแขนเหยียดตั้ง กระดิกนิ้วพลั่วอยู่กับที่

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ การใช้จังหวะเท้าจะเป็นวิ่งซอยเท้า อยู่กับที่หรือก้าว หรือวิ่งได้

แนวทางการส่งเสริมภาษาท่าเป็นการเลียนแบบธรรมชาติมากที่สุด เป็นท่าที่เด็กได้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน การแสดงภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยด้วยเพลงไทยเดิมจังหวะชั้นเดียว เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกและพัฒนาความสามารถทางภาษาโดยการจัดกิจกรรมประกอบในการแสดงภาษาท่าและทางตามเสียงเพลงและเนื้อร้อง จากการเล่าเรื่อง ร่วมแสดงความคิดเห็นในความหมายของเพลงและเนื้อร้อง การทำงานร่วมกันโดยยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นโดยมีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และปฏิบัติตามข้อตกลงและปฏิบัติตามคำสั่งได้ดี

2.3 ความสำคัญของนาฏศิลป์ไทย

อัจจิมา สวัสดิชีวิน (2538: 3-5) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกนาฏศิลป์ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะที่จะต้องทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการออกกำลังกายทุกอย่างต้องใช้ลีลาท่าทาง ใช้ร่างกายทุกส่วนให้เป็นไปตามจังหวะเพลง เป็นคนมีบุคลิกภาพดี อารมณ์ดีและจิตใจอ่อนโยน มีความละเอียดอ่อน มีไหวพริบแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

สุมิตร เทพวงษ์ (2541: 14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนาฏศิลป์ว่า

1. เป็นความสำคัญของนาฏศิลป์ แสดงถึงอารยะของประเทศ จะมีความเจริญก็เพราะประชาชนมีความเข้าใจในศิลปะ เพราะศิลปะเป็นสิ่งมีค่า เป็นการให้อารมณ์โดยเฉพาะศิลปะการละครมีความสามารถกล่อมเกล่าจิตใจไปในทางที่ดี เป็นแนวทางให้กำลังใจที่จะสืบสานความเจริญรุ่งเรืองให้แก่บ้านเมืองต่อไป

2. นาฏศิลป์เป็นแหล่งรวมศิลปะ ประกอบด้วยศิลปะการเขียน การก่อสร้าง การออกแบบเครื่องแต่งกาย วรรณคดี ศิลปะแต่ละประเภทได้วิวัฒนาการด้วยความประณีต ทั้งนี้เนื่องด้วยศิลปะมีความสำคัญ มนุษย์ทุกชาติต้องมีศิลปะของตนไว้ นับแต่โบราณมาจนถึงทุกวันนี้

ความสำคัญของนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน นอกจากเด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายแล้ว ยังเป็นการพัฒนาพื้นฐานทางด้านอารมณ์ สามารถกล่อมเกล่าจิตใจให้มีความอ่อนโยน มีความละเอียดอ่อน มีความซาบซึ้งและรักในศิลปะ ในขณะเดียวกันยังได้รับการพัฒนาด้านสังคมควบคู่กันไป โดยให้รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี จนทำให้เกิดความสามัคคีและยังเป็นแนวทางให้เด็กได้มีความรักที่จะสืบสานโดยร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

2.4 องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทยประกอบด้วย

1. โขน ถือกระบวนการเล่นเป็นสำคัญ
2. ละครรำ ถือกระบวนการเล่นในการใช้บทเป็นสำคัญ
3. ระบำรำฟ้อน ถือกระบวนการเล่นเป็นสำคัญ

ระบำ ได้แก่ ศิลปะแห่งการรำที่ผู้แสดงพร้อมกันเป็นหมู่ เช่น ระบำดาวดึงส์ ระบำพราตวัน ฯลฯ

รำ ได้แก่ ศิลปะแห่งการรำประเภทต่างๆ เช่น รำฉุยฉาย ซึ่งเป็นรำเดี่ยว รำคู่ รำประกอบเพลง แต่ที่มีลักษณะของการรำโดยเฉพาะก็มี เช่น รำเชนง รำพัดชา รำแพน หนักไปทางเต้นก็มี เช่น รำโคม

ฟ้อนเป็นการรำแบบไทยเหนือ เช่น ฟ้อนเมือง ฟ้อน ม่านม้ายเชียงตา ฟ้อนลาวแพน ถ้าเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรียกว่า “เซิ้ง”

นาฏศิลป์ไทยอันประกอบด้วย โขน ละครรำ และระบำรำฟ้อน สามประเภทนี้สืบเนื่องมาแต่โบราณ รักษาสืบต่อกันมา และได้รับการปรับปรุงให้ประณีตสวยงามตามลำดับ แม้บางส่วนจะเป็นแบบแผนมาจากต่างประเทศ แต่ก็นำมาปรับปรุงให้เข้ากับจารีตประเพณีไทย โดยเฉพาะโขน และการละครนั้น แต่เดิมแตกต่างกันอยู่พอจะพูดได้ว่า “เด่นโขนรำละคร” เพราะต้นเป็นหลักของโขน รำเป็นหลักของละคร

(ฉวีวรรณ มิตรสุวรรณ. 2537: 14)

นาฏยศัพท์นาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน

นาฏยศัพท์ คือ ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับการเรียกท่ารำ นาฏยศัพท์เบื้องต้นนี้เด็กเล็กมีความรู้แต่เนื่องจากเด็กเล็กยังมีพัฒนาการทางด้านภาษาน้อย ยังไม่เข้าใจคำนี้ลึกซึ้ง การใช้นาฏยศัพท์สำหรับเด็กเล็กต้องใช้คำพูดสั้นๆ เข้าใจง่ายและใช้บ่อย ควรนำคำพูดที่มีความหมายง่ายๆ ตามธรรมชาติเพื่อสะดวกแก่การจำ ศัพท์แทนนาฏยศัพท์ควรใช้กับเด็ก (สุนนมาลย์ นิมนต์พันธ์. 2541: 218-221) ได้แก่

1. จีบมือ จีบ หมายถึง อาการกรีดนิ้ว โดยเอานิ้วชี้กับนิ้วหัวแม่มือมาจกดกัน ส่วนที่เหลือทั้งสามเหยียดตรงและกรีดออกเป็นรูปพัด หักข้อมือเข้าหาตัว จีบมี 5 ลักษณะคือ

1.1 จีบคว่ำมือ คว่ำท้องแขนหรือข้อมือลงให้ปลายนิ้วตกลงล่าง อาจจีบได้ทั้ง 2 มือ แล้วแต่จะอยู่ส่วนหน้าหรือข้างลำตัว

1.2 จีบหงาย คือหงายท้องแขนหรือข้อมือให้ปลายนิ้วหงายขึ้นข้างบน อาจจีบได้ทั้ง 2 มือ แล้วแต่จะให้อยู่ส่วนหน้าหรือข้างลำตัว

1.3 จีบหลัง คือส่งแขนไปข้างหลัง คว่ำท้องแขนลงและพริกข้อมือให้ปลายนิ้วชี้ขึ้นข้างบน

1.4 จีบปรกหน้า มือคล้ายจีบหงายหันจีบเข้าหาข้างลำตัวทั้งแขนและมือชูอยู่ข้างหน้าหันจีบเข้าหาหน้าผาก

1.5 จีบปรกข้าง คล้ายจีบปรกหน้าแต่ลำแขนอยู่ข้างๆ หันจีบเข้าแฉับศีรษะ

2. ตั้งวง คือ การยกแขนให้ได้ส่วนโค้งสูง ตั้งข้อมือ ฝ่ามือแบเหยียดตรงสี่นิ้ว นิ้วหัวแม่มืองอเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย หักข้อมือหาลำแขนเสมอแต่มืออาจจะแปรลักษณะไปนั้นเป็นท่าประดิษฐ์อนุโลมเรียกว่าวงด้วย วงแบ่งเป็นหลายลักษณะ เช่น

2.1 วงบน เป็นวงที่สูงกว่าเพื่อน คือ อาการยกลำแขนให้สูงทอดลำแขนให้โค้งได้รูปจากระดับไหล่ไปข้างๆ สูงประมาณคิ้ว

2.2 วงกลาง คือ ส่วนโค้งของลำแขน อยู่ระหว่างวงบนกับวงล่าง ปลายนิ้วอยู่สูงเพียงระดับไหล่หรือเตี้ยกว่าเล็กน้อย

2.3 วงล่าง คือ ส่วนโค้งของลำแขน ที่ทอดโค้งลงเบื้องล่าง ปลายนิ้วอยู่ที่ระดับหน้าท้อง ลำแขนส่วนล่างจะพลิกหงายหรือคว่ำสุดแล้วแต่กริยามือ ถ้ามือจับกรีดแขนส่วนล่างจะพลิกหงาย

2.4 วงหน้า ทอดลำแขนให้โค้งอยู่ตรงหน้ากับฝ่ามือตรงระดับข้างแก้มหรือระดับปาก

3. กราย เป็นอาการของมือที่เดิมจับอยู่ในลักษณะ จับหงาย แล้วค่อยๆ หมุนข้อมือจับ จับให้คว่ำลงและคล้ายจับตั้งวง

4. ก้าวเท้า การก้าวเท้าในท่านาฏศิลป์แบ่งเป็นหลายลักษณะดังนี้

4.1 ก้าวหน้า คือ การวางเท้าลงบนพื้นหน้า กะให้ส้นเท้าที่วางลงนั้นอยู่ตรงกับหัวแม่เท้าของเท้าหลัง ระยะก้าวเท้านี้กว้างพองาม

4.2 ก้าวข้าง คือ การวางเท้าลงบนพื้นข้างใดข้างหนึ่ง

4.3 ก้าวไขว้ ใช้ขาไขว้กัน การก้าวนี้ต้องเปิดส้นเท้าทุกครั้ง

5. ประเท้า เป็นกริยาของเท้าที่วางอยู่เบื้องต้น ในท่ารำก่อนจะยกตัวด้วยการยกปลายนิ้วขึ้น ส้นเท้ายังติดพื้น วิธีประเท้า ต้องย่อเข้า

6. กระทุ้งเท้า อาการของเท้าที่วางอยู่ข้างหลัง และยกเท้าขึ้นข้างหลังด้วยการกระแทกปลายเท้าแล้วยกขึ้น ลักษณะที่เรียกว่าการกระดกหลัง

7. นั่งกระทบ คือ อาการกระแทกตัวเป็นจังหวะประกอบท่ารำ ทำจังหวะเหมือนอาการสะดุ้ง แล้วกระแทกตัวอย่างเดิม

8. ท่าเดินนาง มือซ้ายจับที่หัวเข็มขัด ยกเท้าซ้ายก้าวเดิน จับมือขวาก้าวเท้าปล่อยมือ เปิดส้นหลัง เอียงขวา แบมือ หยิบจับมือขวาไปปล่อยข้างหน้า นางเดินหนีบเข้า เท้าไม่เฉียง

9. ท่าเดินพระ จับมือทั้งสองข้างไว้ข้างหน้า ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า ปล่อยจับไปข้างๆ ทั้งสองมือ ทั้งยี่ดยุบ เอาเท้าหลังมาชิดแล้วก้าวปล่อยจับข้างๆ แล้วยี่ดยุบ ทำเช่นนี้เรื่อยไป

2.5 พัฒนาการทางนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์สำหรับเด็กปฐมวัย (สมใจ ทิพย์ชัยเมธา. 2528: 12-13) ช่วยในด้านพัฒนาการแก่เด็กมาก เด็กในก่อนวัยเข้าเรียน ยังไม่มีการเรียนการสอนที่เป็นหลักสูตร เพียงแต่เตรียมความพร้อมเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการในทุกๆ ด้านดังต่อไปนี้

1. นาฏศิลป์ช่วยพัฒนาทางด้านร่างกาย สำหรับเด็กเล็ก โดยทั่วๆ ไปย่อมพอใจที่จะกระโดดโลดเต้นอย่างอิสระ เสรี กระโดดโลดเต้นทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย ดังนั้นเด็กจึงเหมาะที่จะจัดประสบการณ์ลีลาศนาฏศิลป์ไทยโดยในเบื้องต้นเช่น การกางแขน จีบมือในท่ารำ การเดินตามจังหวะ ย่อตัว การกระโดดตามจังหวะทำให้ร่างกายแข็งแรงทรวดทรงดี ท่าที่เคลื่อนไหวสง่างามนำดูกล้ามเนื้อมือแข็งแรง

2. นาฏศิลป์ช่วยพัฒนาทางด้านอารมณ์ ทำให้เด็กมีอารมณ์แจ่มใส ได้ฟังเพลงร้อง เพลงเด็กจะเกิดความสุขสนาน เด็กในวัยนี้มักจะเจ้าอารมณ์ นาฏศิลป์จะช่วยได้ดี เพราะเด็กได้ระบายอารมณ์มีความเพลิดเพลิน

3. นาฏศิลป์ช่วยพัฒนาทางสังคม เด็กได้ฝึกนาฏศิลป์ร่วมกัน ทำให้เด็กมีความสามัคคีรักหมู่คณะ

4. นาฏศิลป์ช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา ให้เด็กได้พัฒนาทางภาษา ได้ฝึกทางด้านการฟังและการพูด

การพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานได้พัฒนาเด็กครบทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยเฉพาะ ด้านสติปัญญาที่สามารถพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยทั้งด้านการฟังและการพูด ซึ่งเมื่อเด็กได้รับการจัดประสบการณ์ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐาน จะมีบุคลิกดีและมีความสุขได้อีกกระบวนการคิด กล้าแสดงออก ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทางภาษาได้ดียิ่งขึ้น

2.6 แนวทางการจัดประสบการณ์ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน

เด็กปฐมวัยควรจะได้รับ การจัดประสบการณ์ทางนาฏศิลป์ดังนี้

1. จัดประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการขับร้อง ฝึกให้เด็กร้องเพลงง่ายๆ ประเภทเพลงพื้นเมือง เพลงไทยง่ายๆ เพลงที่เป็นคติ เพลงปลุกใจ ทำนองเพลงสากลนำมาดัดแปลงใส่เนื้อร้อง คำร้องควรเป็นคำง่ายๆ ส่งเสริมให้มีการร้องหมู่ ร้องเดี่ยว

2. จัดประสบการณ์ทางด้านพონร่า เปิดโอกาสให้เด็กใช้อริยาบทต่างๆ สามารถทำท่าทางตามจังหวะ ลีลาของเพลง หรือเกมดนตรีที่ประกอบ อาจเป็นแบบท่ารำง่ายๆ การเคลื่อนไหวต้องให้ส่วนต่างๆสัมพันธ์กัน คือ มือ แขน ขา การจีบมือ ม้วนมือ กางแขน ตั้งวง เมื่อได้วางรากฐานลำดับต้นแล้ว ก็เพิ่มความยากง่าย เปิดโอกาสให้เด็กส่งเสริมการแสดงออก เช่น แสดงงานโรงเรียน

3. ลักษณะดนตรีเหมาะสมกับวัยของเด็ก ลักษณะจังหวะดนตรี จังหวะในดนตรีไทยก็เหมือนดนตรีคลาสสิก (classic) ของชาติอื่นๆ แบ่งเป็น 3 ชนิดใหญ่ๆ จังหวะช้า ปานกลางและเร็ว การกำกับจังหวะใช้ฉิ่งและกลอง เรียกว่าทับหน้าเป็นสำคัญ ดังนั้นท่าต้องการทราบว่าเป็นเพลงที่บรรเลงอยู่จัดอยู่ในจังหวะใดก็ให้ฟังฉิ่ง และกลองเป็นเกณฑ์

จังหวะสามมีศัพท์ทางดนตรีว่า “สามชั้น” 1 จังหวะบรรจุตัวโน้ตได้ 8 ตัว

จังหวะปานกลางมีศัพท์ทางดนตรีว่า “สองชั้น” 1 จังหวะบรรจุตัวโน้ตได้ 4 ตัว

จังหวะเร็วมีศัพท์ทางดนตรีว่า “ชั้นเดียว” จังหวะบรรจุตัวโน้ตได้ 2 ตัว

อัตราจังหวะดังกล่าวนี้ มิใช่ว่า วงดนตรีทุกวงจะช้าหรือเร็วเท่ากันเสมอไป เช่น จังหวะสามชั้นของวงหนึ่ง อาจจะช้าหรือเร็วกว่าวงหนึ่งก็ได้ สุดแต่ความเหมาะสมในอารมณ์ของแต่ละเพลง เครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดจังหวะ ได้แก่ เครื่องดนตรีจำพวกกลอง เช่น กลองทัด กลองยาว (สมใจ เมธาพิทย์. 2528: 25-26) จังหวะที่มาจากกลองและฉิ่งจะช่วยให้เด็กฟังจังหวะได้ชัดเจนขึ้น เด็กได้ฝึกการฟังเสียงและจำแนกเสียงช้าและเร็วตามจังหวะในการประกอบลีลานาฏศิลป์ไทย ดังนั้นการจัดประสบการณ์ในทางดนตรี ฝึกให้เด็กรู้จักตีกลอง ฉิ่งฉาบ เครื่องดนตรีที่ทำขึ้นเองเรียกชื่อเครื่องดนตรีให้ถูกต้อง ฟังจังหวะเป็นจังหวะ เป็นพื้นฐานของดนตรีทุกแขนง เป็นทักษะที่ต้องฝึกกันทีละน้อยให้รู้จักจังหวะ ให้ทำจังหวะเพลงการเล่นดนตรีไทยและการฝึกลีลานาฏศิลป์ และเพื่อรู้จักรูปแบบจังหวะ ซึ่งเป็นแบบแผน สำหรับเด็กอนุบาลซึ่งใช้วิธีเล่นบ้างเรียนบ้าง โดยฝึกอย่างมีขั้นตอนซ้ำๆ หลายๆ แบบโดยไม่让孩子รู้สึกเบื่อการทำจังหวะ สามารถในการยึดหรือบังคับจังหวะให้แน่นอน เป็นทักษะที่อาศัยการฝึกฝนทีละน้อย เราใช้คำว่า “ทำจังหวะ” เพราะการคุมจังหวะขณะขับร้องนั้นเราไม่让孩子ตอบเท่า เคาะไม้ ตีกลอง เท่านั้น เรามีวิธีทำจังหวะหลายอย่าง เพื่อให้เด็กเกิดความสุขสนทน เป็นการเล่นประสาท กล้ามเนื้อ และเพื่อน เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ทางดนตรี ประสบการณ์ต่างๆ ทางนาฏศิลป์ที่กล่าวมาแล้วเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กมีบุคลิกภาพ ครูต้องช่วยส่งเสริมพัฒนาต่อเนื่อง ประสบการณ์เหล่านี้แยกสอนก็ไม่ได้ผล ต้องร้อง รำ เล่นดนตรี พร้อมกันไปทีละน้อยในการฝึกนาฏศิลป์สำหรับเด็ก นอกจากจะส่งเสริมพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ยังมีจุดมุ่งหมายหลายประการดังนี้ (ดร.ณิ สัจจากุล. 2532: 75)

1. เพื่อให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐาน สามารถจะเรียนวิชานาฏศิลป์ต่อในชั้นประถมได้อย่างดี
2. เพื่อให้เด็กแสดงความรู้สึก ความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติออกมาโดยเสรี และเด็กกล้าแสดงออก
3. ให้รู้จักใช้ศิลปะเพื่อความเพลิดเพลิน และผ่อนคลายอารมณ์ในเวลาว่าง
4. ให้รู้จักจังหวะ ฟังเพลง ร้องเพลงง่ายๆ ได้
5. ให้เรียนรู้และเข้าใจถึงที่มาของนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐาน
6. ส่งเสริมให้รักศิลปะการแสดง
7. ให้รู้สึกชื่นชมและซาบซึ้งในศิลปะประจำชาติ

8. ส่งเสริมการสร้างบุคลิกให้ท่าทางดูสง่างาม ไม่ขวยเขิน และเหนียมอายเมื่ออยู่ต่อหน้าคน

การฟ้อนรำของไทยมีวิวัฒนาการมาจากกริยาที่แสดงออกด้วยความร่าเริงบันเทิงใจ ได้ปรับปรุงท่าทางการเต้นและงดงามให้ประณีตยิ่งขึ้น เพื่อสำหรับเล่นและให้ดูเพื่อความเพลิดเพลิน การแสดงชั้นแรกเป็นการเคลื่อนไหวอิริยาบถต่างๆ เช่น มือ แขน ขา ใบหน้า และลำตัวให้ดูอ่อนช้อยสวยงามเรียกว่า “รำ” ซึ่งมีทั้งรำเดี่ยว รำคู่ และรำหมู่ (สุมิตร เทพวงษ์. 2541: 1)

แนวทางการจัดประสบการณ์ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการสอนที่มุ่งพัฒนาทางด้านภาษาโดยใช้ภาษาท่าและทางประกอบกับเพลงไทยอย่างง่ายๆ ให้เป็นไปตามลำดับขั้น เพื่อเพิ่มทักษะทางภาษาให้เหมาะกับวัย การที่เด็กจะซาบซึ้งและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ครูต้องมีหลักการสอน เลือกบทเรียนแต่ละบทให้เหมาะสมกับเด็กจากง่ายไปยาก และ ครูควรส่งเสริมปลูกฝังศิลปวัฒนธรรมไทยอันดีงาม

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ไทย

งานวิจัยในประเทศ

ทัศนัย อุดมพันธ์ (2541: คัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์กับการจัดประสบการณ์แบบปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยจำนวน 20 คน อายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนวัดหลวงแพ่ง (อินทร ประชากุล) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โดยการสุ่มแบบเจาะจง และสุ่มอย่างง่ายโดยจับฉลากแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองใช้วิธีการจัดประสบการณ์พื้นฐานละครสร้างสรรค์ กลุ่มควบคุมใช้วิธีการจัดประสบการณ์แบบปกติ ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้พื้นฐานละครสร้างสรรค์ แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติและแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ทำการวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่า t-test ผลการศึกษา พบว่าเด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์พฤติกรรมทางสังคมโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วารุณี สกฤตภักษ์ (2545: คัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์พื้นฐานนาฏศิลป์ไทย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชายหญิงอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนละอออุทิศ สถาบันราชภัฏสวนดุสิตจำนวน 20 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เพื่อกำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดประสบการณ์นาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 4 วัน รวม 32 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์พื้นฐานนาฏศิลป์ไทยมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความคิดสร้างสรรค์ที่ไม่แตกต่างกัน

จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษา ทำให้ทราบว่าการฟังเป็นการรับรู้เรื่องราวด้วยประสาทสัมผัสทางหูที่เด็กสะสม และนำไปสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษามากกว่าการใช้เพื่อพัฒนาปัญญา เด็กจะเก็บคำพูด จังหวะ เรื่องราว จากสิ่งที่ฟังมาสานต่อเป็นคำศัพท์ เป็นประโยคที่จะถ่ายทอดไปสู่การพูด ถ้าเรื่องราวที่เด็กได้ฟังมีความชัดเจน ง่ายต่อความเข้าใจ เด็กจะได้คำศัพท์และความสามารถมากขึ้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 147-148) เด็กเริ่มตั้งแต่แรกเกิด จากการส่งเสียงอ้อแอ้ จนสามารถใช้คำพูดสื่อความหมายได้ และเมื่อเข้าสู่ปีที่ 2 เด็กสามารถแสดงออกทางภาษาโดยการพูด เมื่อเด็กอายุ 5 ปีเด็กจะมีพัฒนาการมากขึ้น เริ่มจากศึกษาคำศัพท์ต่างๆ มากขึ้น และสามารถสื่อภาษาได้ถูกต้อง โดยเด็กจะได้เรียนรู้คำจากการได้ยิน ได้เห็นสิ่งต่างๆ (สุภาภรณ์ มาละโรจน์. 2544: 33) ทั้งนี้การจัดกิจกรรมนาฏศิลป์สำหรับ เด็กปฐมวัย (สมใจ ทิพย์ชัยเมธา. 2528: 12-13) ช่วยในด้านพัฒนาการแก่เด็กมาก เด็กในก่อนวัยเข้าเรียน ยังไม่มีการเรียนการสอนที่เป็นหลักสูตร เพียงแต่เตรียมความพร้อมเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการในด้านร่างกาย สำหรับเด็กเล็ก โดยทั่วๆ ไปย่อมพอใจที่จะกระโดดโลดเต้นอย่างอิสระ เสรี กระโดดโลดเต้นทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย ดังนั้นเด็กจึงเหมาะที่จะจัดประสบการณ์ลีลานาฏศิลป์ไทยโดยในเบื้องต้นเช่น การกางแขน จีบมือในท่ารำ การเดินตามจังหวะ ย่อตัว การกระโดดตามจังหวะทำให้ร่างกายแข็งแรงทรวดทรงดี ท่าที่เคลื่อนไหวสง่างามน่าดู กล้ามเนื้อมือแข็งแรง และช่วยพัฒนาทางด้านอารมณ์ ทำให้เด็กมีอารมณ์แจ่มใส ได้ฟังเพลงร้องเพลงเด็กจะเกิดความสุขสนาน เด็กในวัยนี้มักจะเจ้าอารมณ์ นาฏศิลป์จะช่วยได้อย่างดี เพราะเด็กได้ระบายอารมณ์มีความเพลิดเพลิน และช่วยพัฒนาทางสังคม เด็กได้ฝึกนาฏศิลป์ร่วมกัน ทำให้เด็กมีความสามัคคีรักหมู่คณะ และช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา ให้เด็กได้พัฒนาทางภาษา ได้ฝึกทางด้านการฟังและการพูด การพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานได้พัฒนาเด็กครบทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์- จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยเฉพาะ ด้านสติปัญญาที่สามารถพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยทั้งด้านการฟังและการพูด ซึ่งเมื่อเด็กได้รับการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐาน จะมีบุคลิกดีและมีความสุขสนุกสนานได้ฝึกกระบวนการคิด กล้าแสดงออก ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทางภาษาที่ดียิ่งขึ้น เด็กได้เรียนรู้ภาษาจากการได้ยินได้ฟังและได้ปฏิบัติ โดยการจัดประสบการณ์ตรง เช่นการแสดง

การร้องเพลงทำท่าประกอบ การเล่านิทาน ฯลฯ เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน มีผลต่อการเข้าใจความหมายของภาษาได้ ซึ่งปัญหาของโรงเรียนในเครือศานานี้มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและนวัตกรรมของแต่ละสถาบันได้กำหนดไว้ จึงจะทำให้เด็กขาดการจัดกิจกรรมด้านนาฏศิลป์ที่มีผลต่อการพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กปฐมวัย ซึ่งจากการวิจัยข้างต้นได้พบว่า การจัดประสบการณ์ทางศิลปะแขนงต่างๆ มีผลต่อพัฒนาการคุณลักษณะหลายประการของเด็กปฐมวัย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ผลของการเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานประกอบกับดนตรีไทยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีผลต่อความสามารถทางภาษา และผู้วิจัยมีความมุ่งหวังว่าการเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานประกอบกับดนตรีไทยจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการด้านความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการดำเนินครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
5. แบบแผนการทดลอง
6. วิธีการดำเนินการทดลอง
7. วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล
8. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 2 ห้องเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการเลือกสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากเลือกห้องเรียนจำนวน 1 ห้องเรียนแล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน ทำการทดลอง เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที รวม 24 ครั้ง ช่วงเวลา 10.00 น. - 10.30 น.

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แผนการจัดประสบการณ์
2. แบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษา

4. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการจัดประสบการณ์โดยการเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานตามลำดับขั้นดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

1.2 ศึกษาเอกสารการใช้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน

1.3 จัดรูปแบบการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน หมายถึง การจัดชุดเพลงนาฏศิลป์เพื่อประกอบการเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐาน 8 ชุด โดยนำเพลงไทยเดิมอย่างง่าย ๆ มาประกอบจังหวะ - ทำนองชั้นเดียว และจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยรำท่าทางเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานนี้ได้นำมาจากท่าทางการเลียนแบบธรรมชาติแต่นำมาประดิษฐ์ดัดแปลงให้อ่อนช้อยสวยงาม ได้แก่ ท่ารำตามนาฏยศัพท์ เช่น การตั้งวง การจับมือ การก้าวเท้า การยกเท้า การกระทุ้งเท้า เป็นต้น และนำมาเลียนแบบธรรมชาติตามพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ได้แก่ ท่ารำภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน เช่น ท่า ยิ้ม ท่ารัก ท่าไป ท่ามา เป็นต้น หรือเลียนแบบภาษาท่าทางตามธรรมชาติของสัตว์ เช่น ท่าม้า ท่าผึ้ง เป็นต้น นอกจากนี้การจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยพูดสื่อความหมายของเนื้อร้อง และแสดงความคิดเห็นตามความรู้สึกของตนเองในการแสดงออกได้ด้วยตนเองจากการเลียนแบบภาษาท่าและทางของนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ โดยได้มีการจัดทำแผนประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟัง เพื่อเข้าใจคำศัพท์โดยรู้จักจำแนกเสียงจังหวะ ทำนอง เนื้อร้องโดย แสดงตามภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน และเพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการพูด เพื่อพูดสื่อความหมายเกี่ยวกับเนื้อร้องตามความคิดเห็นของตนเองได้

1.4 นำข้อมูลมาสร้างแบบแผนการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจ และให้ข้อเสนอแนะ เป็นการสรุปข้อคิดเห็น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ

1. อาจารย์สุพินทองไทย	ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1 กรุงเทพฯ
2. ผ.ศ. วารุณี สกุลภักษ์	อาจารย์โรงเรียนสาธิตลอออุทิศ
3. อาจารย์วิพร วิชัย	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา

1.5 ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบแผนการจัดประสบการณ์ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานตามคำแนะนำและสรุปข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และได้นำแบบแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานไปทดลองใช้กับเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งให้สมบูรณ์ เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 แผนการจัดประสบการณ์

สัปดาห์ที่/วัน ชุดกิจกรรมเพลงนาฏศิลป์	ภาษาท่าทางที่เด็กปฐมวัยเรียนรู้	จุดประสงค์
สัปดาห์ที่ 1 วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี ชุดเพลง กลองยาว	1. ภาษาท่าทาง - ท่าตีกลอง - ท่าาย/ท่ายืม 2. นาฏยศัพท์ - ตั้งวง - จีบมือ - ย่ำเท้า/ก้าวเท้าเดิน - พรบมือ	1. ฟังจังหวะเพลงหนัก-เบาได้ 2. รู้คำศัพท์โดยรู้ภาษาท่าทาง นาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลง เกี่ยวกับเรื่องเพลงกลองยาวได้
สัปดาห์ที่ 2 วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี ชุดรำวงมาตรฐาน เพลงชาวไทย	นาฏยศัพท์ 1. ทำรำชักแบ่งผัดหน้า 2. ย่ำเท้า 3. ตั้งวงหน้า 4. จีบมือ 5. ก้าวเท้าเดิน 6. พรบมือ	1. ฟังจังหวะเพลงรำวงดังนี้ ปะ โทนปะ โทนปะโทน โทน 2. รู้คำศัพท์โดยรู้ภาษาท่าทาง นาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลงและ บอกเกี่ยวกับกลองตะโพน ชาวไทย ประเทศไทยด้วยประโยคสั้นๆได้โดย แสดงออกตามความคิดของตนเอง
สัปดาห์ที่ 3 วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี ชุดรำวงมาตรฐาน เพลงรำซิมารำ	นาฏยศัพท์ 1. ทำรำส่าย 2. ย่ำเท้า 3. ตั้งวงกลาง 4. ก้าวเท้าเดิน 5. พรบมือ	1. ฟังจังหวะเพลงรำวงดังนี้ ปะ โทนปะ โทนปะโทน โทน 2. รู้คำศัพท์โดยรู้ภาษาท่าทาง นาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลง เกี่ยวกับคำว่า “วัฒนธรรมไทย” ด้วย ประโยคสั้นๆได้โดยแสดงออกตาม ความคิดของตนเอง

ตาราง 1 (ต่อ)

สัปดาห์ที่/วัน ชุดกิจกรรมเพลงนาฏศิลป์	ภาษาท่าทางที่เด็กปฐมวัยเรียนรู้	จุดประสงค์
สัปดาห์ที่ 4 วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี ชุดเพลง เข้่งกระติบ เพลงแว่วเสียงแคน	1. ภาษาท่าทาง - ท่าไหว้ - ท่าอวย - ท่าปะแป้ง - ขยำข้าวเหนียว 2. นาฏยศัพท์ - ตั้งวง - ย่ำเท้า/ก้าวเท้าเดิน - ประนมมือ	1. ฟังจังหวะเพลงเข้่งกระติบ ได้แก่ ป๊ะ เท่งป๊ะ เท่งป๊ะ เท่งป๊ะ 2. รู้คำศัพท์โดยจำท่าเข้่งตามภาษา ท่าทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลง เกี่ยวกับเรื่องเพลงแว่วเสียงแคน การ แสดงภาคอีสานตามเนื้อร้องที่ตน แสดงออกได้ ตามความคิดของตนเอง
สัปดาห์ที่ 5 วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี ชุดเพลงระบำดอกบัว	1. ภาษาท่าทาง - ท่าเทิดทูน - ท่าไหว้ - ท่าผึ้งบิน 2. นาฏยศัพท์ - ย่ำเท้า/ก้าวเท้า - ตั้งวง	1. ฟังจังหวะจังหวะซ้ำขั้นเดียว ได้แก่ ฉิ่ง- ฉับ ฉิ่ง-ฉับ 2. รู้คำศัพท์ตามภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลง เกี่ยวกับเรื่องเพลงระบำดอกบัว/ ดอกบัว /ระนาดได้ ตามที่ตนแสดงออก ตามความคิดของตนเอง
สัปดาห์ที่ 6 วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี ชุดเพลงอธิษฐาน	1. ภาษาท่า - ท่าเทิดทูน - ท่าไหว้/ท่าจับพาน - ตัวเรา/ท่าน 2. นาฏยศัพท์ - ตั้งวง - นั่งตั้งเข้า	1. ฟังจังหวะจังหวะซ้ำขั้นเดียว ได้แก่ ฉิ่ง- ฉับ ฉิ่ง-ฉับ 2. รู้คำศัพท์ตามภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลง เกี่ยวกับเรื่องเพลงอธิษฐานได้ ตามเนื้อ ร้องที่ตนแสดงออกตามความคิดของ ตนเองได้แก่ พาน อธิษฐาน

ตาราง 1 (ต่อ)

สัปดาห์ที่/วัน ชุดกิจกรรมเพลงนาฏศิลป์	ภาษาท่าทางที่ได้กลุ่มวัยเรียนรู้	จุดประสงค์
สัปดาห์ที่ 7 วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี ชุด อังคารลีลา เพลง ระบำม้า	1. ภาษาท่าทาง - ท่าม้าวิ่ง 2. นาฏยศัพท์ - ท่าย่อเท้า - ท่ากำมือหลวม - ก้าวเขย่งเท้า	1. ฟังจังหวะเพลงหนัก-เบา 2. รู้คำศัพท์โดยร่ำระบำม้าตามภาษา ท่าทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลง เกี่ยวกับเรื่องเพลงระบำม้า ตามเนื้อ ร้องที่ตนแสดงออกได้ ตามความคิด ของตนเอง
สัปดาห์ที่ 8 วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี ชุด ฟ้อนเงี้ยว เพลงข้ามถนน	1. ภาษาท่าทาง - ท่ามอง - ท่าไหว - ท่ารัก/ มีความสุข - ท่าเทิดทูน - ท่าไม่/ปฏิเสธ 2. นาฏยศัพท์ - กระทุ้งเท้า - ตั้งวง - ก้าวเท้า - จีบมือ	1. ฟังจังหวะจังหวะเพลงฟ้อนเงี้ยว ได้แก่ มง แซะ มง แซะแซะ มง ตะลุ่ม ตุ้มมม 2. รู้คำศัพท์เพลงข้ามถนนตาม ภาษา ท่าทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลง เพลงข้ามถนน เกี่ยวกับเรื่อง การแสดง ทางภาคเหนือ ทำนองเพลงฟ้อนเงี้ยว ได้ ตามที่ตนแสดงออกตามความคิด ของตนเอง

2. แบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษา มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาดังนี้

2.1.1 ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการและพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย

2.1.2 ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.1.3 ศึกษาแบบทดสอบแบบปฏิบัติจริง (Performance test)

(สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2545) เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษา ด้านการฟังและแสดงภาษาท่าทางประกอบเพลง ได้แก่ การเข้าใจคำศัพท์

2.1.4 ศึกษาแบบทดสอบแบบปากเปล่า (Oral test) (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2545) เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการพูด ได้แก่ การสื่อความหมาย

2.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบความสามารถทางภาษาของ สุภาภรณ์ มาละโจน (2544) สมอง สุทธาอามาตย์ (2545) และของ สมศรี แสงธนู (2545) เพื่อเป็นแนวทางของการสร้างแบบทดสอบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย

2.1.6 แผนการจัดประสบการณ์ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

2.2 การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านภาษา เพื่อต้องการประเมินการแสดงออกของเด็กปฐมวัยในการสื่อสารทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาจากการเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์โดยนำเพลงไทยเดิมอย่างง่ายประกอบการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถทางภาษา 2 ด้าน ได้แก่

2.2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถภาษาด้านฟัง ได้แก่ การเข้าใจคำศัพท์ หมายถึง การฟังจังหวะ ทำนอง เนื้อร้อง และแสดงภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานได้

2.2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถภาษาด้านพูด ได้แก่ การสื่อความหมาย หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูดสื่อความหมายด้วยประโยคที่สั้นๆ และใช้คำในการอธิบายหรือบรรยายเหตุการณ์เกี่ยวกับเนื้อร้องหรือท่าทางที่ตนแสดงออกตามความคิดของตนเองได้

3. สร้างแบบทดสอบความสามารถด้านภาษา ประกอบด้วย 2 แบบดังนี้

3.1 แบบทดสอบแบบปฏิบัติจริง (Performance test) หมายถึง การแสดงออกของเด็กปฐมวัยในการสื่อสารแบบอวัจนภาษา ลักษณะของแบบทดสอบ คือ ให้ผู้สอบแสดงพฤติกรรมการกระทำตามที่ครูแนะนำ ตัวอย่างดังนี้ ครูเปิดเพลงระบำม้า เมื่อผู้สอบได้ยินเสียงเพลงระบำม้า ผู้สอบก็แสดงภาษาท่าทางม้า เป็นต้น หรือบอกชื่อภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย ให้ทำท่าทางสื่อภาษาท่าทางนั้นๆ ตัวอย่างเช่น ครูบอกท่าท่ารัก ผู้สอบแสดงท่ารักโดยเอามือมาทาบที่อกประสานกัน เป็นต้น โดยครูจะประเมินตามพฤติกรรมที่เด็กแสดงภาษาท่าทางประกอบ เมื่อตรวจผลของการปฏิบัติแล้วให้คะแนน ทั้งนี้เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟัง ได้แก่ การเข้าใจคำศัพท์

3.2 แบบทดสอบแบบปากเปล่า (Oral test) หมายถึง การแสดงออกของเด็กปฐมวัยในการสื่อสารแบบวัจนภาษา ลักษณะของแบบทดสอบ คือ ให้ผู้สอบพูดสื่อความหมายจากภาพที่กำหนดตัวอย่างดังนี้ ให้ผู้สอบพูดสื่อความหมายของภาพที่กำหนดอย่างสั้นๆ หรืออธิบายความหมายของเนื้อเรื่อง ว่ามีความหมายอย่างไร และเมื่อแสดงแล้วผู้สอบมีความรู้สึกอย่างไร เกี่ยวกับเพลง เพื่อแสดงความรู้สึกถึงกระบวนการที่ตนเองได้ปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการพูดได้แก่ การสื่อความหมาย

3.3 แบบทดสอบความสามารถทางภาษา มี 2 ตอน จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วย ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบทดสอบแบบปฏิบัติจริง เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังได้แก่ การเข้าใจคำศัพท์ จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบแบบปากเปล่า เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการพูดได้แก่ การสื่อความหมาย จำนวน 20 ข้อ

3.4 เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

3.4.1 ช่องระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อนักเรียนทำได้

3.4.2 ช่องระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อนักเรียนทำไม่ได้

4. นำแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจ เพื่อหาค่าความสอดคล้อง และได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1. อาจารย์สุพิน ทองไทย ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1 กรุงเทพฯ
2. ผศ.วารุณี สกฤตภักษ์ อาจารย์โรงเรียนสาธิตลอออุทิศ
3. อาจารย์วิพร วิชัย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา

นำผลคะแนนมาเปรียบเทียบดูความแตกต่างกันของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อให้คะแนนมีค่าความสอดคล้องกัน และได้ปรับแก้แบบทดสอบ ในบางส่วนให้เหมาะสม จากการใช้ดัชนี (IOC) คัดเลือกข้อที่มีค่า (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปได้ค่า (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6–1.0 จำนวน 40 ข้อ ดังแสดงในภาคผนวกนำแบบทดสอบที่ผ่านตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นไปทดสอบครั้งที่ 1 กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ดังนี้ นักเรียนปฐมวัยอายุ 5–6 ปีที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา เขตวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 2 ห้องเรียน จำนวน 30 คน และนำผลการทดสอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์แล้ววิเคราะห์ความยากง่ายซึ่งมีระหว่าง 0.37–0.73 และหาค่าอำนาจจำแนกได้อยู่ระหว่าง 0.23–0.78 ซึ่งข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ที่ใช้ในการทดสอบจำนวน 38 ข้อ เป็นข้อสอบวัดความสามารถด้านการฟัง 19 ข้อ และด้านการพูด 19 ข้อ และจัดทำแบบทดสอบ ดังนี้

แบบทดสอบความสามารถทางภาษา มี 2 ตอน จำนวน 38 ข้อ ประกอบด้วย ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบทดสอบแบบปฏิบัติจริง เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังได้แก่ การเข้าใจคำศัพท์ จำนวน 19 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบแบบปากเปล่า เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการพูดได้แก่ การสื่อความหมาย จำนวน 19 ข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้วยสูตร KR 20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 นำแบบทดสอบไปทดสอบอีกครั้ง กับกลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนปทุมวันวัยชาย และหญิงอายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา เขตวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยการจับสลากแล้วสุ่มอีกครั้งหนึ่ง 15 คน โดยใช้แผนการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design นำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของการวิจัยต่อไป

5. แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แผนการทดลองแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design (Quasi) มีลักษณะการทดลองดังนี้

ตาราง 2 วิธีปฏิบัติ

Pretest	Treatment	Posttest
O1	X	O2

O คือ แผนการทดสอบ

X คือการจัดประสบการณ์โดยการเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน

6. วิธีการดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มทดลอง เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ทำการทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มทดลอง
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานตามรูปแบบที่ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนด กับกลุ่มทดลอง เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที รวม 24 ครั้ง ช่วงเวลา 10.00 น.-10.30 น.

4. เมื่อทำการทดลองครบ 8 สัปดาห์แล้ว ทำการทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดหลังการทดลองด้วยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ เพื่อสรุปผลการวิจัยต่อไป

7. วิธีการดำเนินเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟัง และการพูดของกลุ่มทดลอง โดยทำการทดสอบก่อนการทดลอง และหลังการทดลองแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

8. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการทดสอบไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานจากแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.1 การคำนวณหาค่าความยากง่าย (Difficulty) โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526: 89)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ

P	แทน	ค่าความยากง่าย
R	แทน	จำนวนที่ทำข้อนั้นถูก
N	แทน	จำนวนเด็กที่ทำข้อนั้นทั้งหมด

1.2 หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526)

$$D = \frac{R_u - R_L}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ

D	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
R_u	แทน	จำนวนเด็กที่ตอบถูกในกลุ่มเก่ง
R_L	แทน	จำนวนเด็กที่ตอบถูกในกลุ่มอ่อน
N	แทน	จำนวนเด็กกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร Kuder Richardson.KR-20
(บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2526: 165)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ

r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
n	แทน	จำนวนของแบบทดสอบ
p	แทน	สัดส่วนผู้ทำได้ข้อหนึ่งคือ สัดส่วนคนทำถูกกับคนทำทั้งหมด
q	แทน	สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง หรือ $1 - P$
S^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบฉบับนั้น

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานจากแบบทดสอบวัดความสามารถด้านภาษา ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
SPSS For Window ทำการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2521: 36)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนนักเรียน

2.1.2 สถิติความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์.
2521: 55)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ

S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Window ทำการวิเคราะห์ ดังนี้

เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความสามารถทางภาษาภายในกลุ่มทดลองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองโดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2526: 99)

$$t = \frac{\bar{D}}{S_{\bar{D}}}$$

เมื่อ

t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณา t - distribution
D	แทน	คะแนนความแตกต่าง
N	แทน	จำนวนคู่
$\bar{D}$	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความแตกต่าง
$S_{\bar{D}}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนความแตกต่าง

$$S_{\bar{D}} = \frac{S_D}{\sqrt{N}}$$

4. การประเมินระดับความสามารถทางภาษารายด้านดังนี้

ระดับ ดีมาก	คะแนน	14.14 - ขึ้นไป
ระดับ ดี	คะแนน	9.43 – 14.13
ระดับ พอใช้	คะแนน	4.71 – 9.42
ระดับ ไม่ดี	คะแนน	0 - 4.70

5. การประเมินความสามารถทางภาษาในภาพรวม

ระดับ ดีมาก	คะแนน	27.6 - ขึ้นไป
ระดับ ดี	คะแนน	13.6 - 27.5
ระดับ พอใช้	คะแนน	9.6 - 13.5
ระดับ ไม่ดี	คะแนน	0 - 9.5

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
k	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t - distribution
$\bar{D}$	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความแตกต่าง
$S_{\bar{D}}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนความแตกต่าง

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย
 - 1.1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการพูดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
2. การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
 - 2.1 การเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน
 - 2.3 การเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจำแนกผลการทดลองดังนี้

1. ระดับความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย

ตาราง 3 ระดับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานก่อนและหลังการทดลอง

ความสามารถทางภาษา	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ความสามารถด้านการฟัง เข้าใจคำศัพท์	9.60	3.31	ดี	13.06	2.08	ดี
ความสามารถพูดสื่อ ความหมาย	8.00	3.13	พอใช้	13.53	1.80	ดี
รวม	17.60	6.44	ดี	26.60	3.88	ดี

จากตาราง 3 พบว่า เด็กที่ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานมีความสามารถหลังการทดลองอยู่ในระดับดี

2. เปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย

2.1 การเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน

ตาราง 4 เปรียบเทียบความสามารถทางภาษาทั้งด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐาน

ความสามารถทางภาษา ของเด็กปฐมวัย	ก่อน การจัดประสบการณ์		หลัง การจัดประสบการณ์		$\bar{D}$	$S_{\bar{D}}$	t
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD			
ด้านการฟัง	9.60	3.31	13.06	2.08	3.46	0.95	3.647**
ด้านการพูด	8.00	3.13	13.53	0.74	5.53	0.79	6.986**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 4 ความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยที่ความสามารถด้านการพูดมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและความสามารถด้านการฟังมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2 การเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานในภาพรวม

ตาราง 5 เปรียบเทียบความแตกต่างความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานในภาพรวม

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	SD	$\bar{D}$	$S_{\bar{D}}$	t
ก่อนการทดลอง	15	17.60	1.80	9.00	1.51	5.928**
หลังการทดลอง	15	26.60	5.86			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 5 ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย เมื่อเปรียบเทียบ ทั้งก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์ โดยการใช้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานมีคะแนนสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการใช้ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีลำดับสังเกตความมุ่งหมาย สมมติฐาน วิธีการศึกษาค้นคว้า และสรุปผล ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาระดับความสามารถทางภาษาด้านการฟังเข้าใจคำศัพท์ และการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยที่ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานในภาพรวมและจำแนกรายด้าน
2. เปรียบเทียบความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองจากการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานในภาพรวม
3. เปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองจากการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานจำแนกรายด้าน

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานมีความสามารถทางภาษาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

จากประชากร 2 ห้องเรียน เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5–6 ปี ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา เขตวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการเลือกสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากเลือกห้องเรียนจำนวน 1 ห้องเรียนแล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 15 คน ทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที รวม 24 ครั้ง ช่วงเวลา 10.00 น.-10.30 น.

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แผนการจัดประสบการณ์
2. แบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษามีค่าความเชื่อมั่น 0.84

วิธีการดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มทดลอง เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ทำการทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มทดลอง
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานตามรูปแบบที่ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนด กับกลุ่มทดลอง เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที รวม 24 ครั้ง ช่วงเวลา 10.00 น.-10.30 น.
4. เมื่อทำการทดลองครบ 8 สัปดาห์แล้ว ทำการทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดหลังการทดลองด้วยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนี้

แบบทดสอบความสามารถทางภาษา มี 2 ตอน จำนวน 38 ข้อ ประกอบด้วย ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบทดสอบแบบปฏิบัติจริง เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังได้แก่ การเข้าใจคำศัพท์ จำนวน 19 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบแบบปากเปล่า เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการพูดได้แก่ การสื่อความหมาย จำนวน 19 ข้อ
5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ เพื่อสรุปผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย
2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานมีความสามารถทางภาษา ปากกผล ดังนี้

1. ระดับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานในภาพรวมและรายด้านหลังการทดลองอยู่ในระดับดี
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานในภาพรวมและรายด้านก่อนและหลังการทดลองพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐาน ครั้งนี้ โดยอภิปรายผล ดังนี้

1. ความสามารถด้านภาษาของเด็กปฐมวัยที่ผ่านหลังการทดลองในภาพรวมอยู่ในระดับดีและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะได้รับการเรียนรู้จากการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐาน สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1.1 วิธีการจัดกิจกรรมครูให้เด็กฟังเพลง และแสดงท่าตาม พร้อมพูดคำศัพท์ตามเนื้อเพลงทำให้ เด็กได้มีการสะสมประสบการณ์ที่ได้รับถ่ายทอดมาเป็นคำพูดได้ตลอดเวลาซึ่งการใช้สื่อเพื่อให้เด็กอยากเรียนนั้นมีผลต่อความพร้อมทางภาษาของเด็ก (นงเยาว์ แข่งพิณแหะ; และคนอื่นๆ. 2522: 98–99) โดยเฉพาะ บทบาทของครู คอยกระตุ้นและเปิดโอกาสให้เด็กพูด และเน้นทักษะการพูดโดยการบอกชื่อสิ่งของและการเล่าเรื่อง เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์จริง ได้สัมผัสและต้องทำให้เด็กเกิดความเข้าใจ และใช้คำพูดในการบอกเล่าและแสดงความคิดเห็น (สนอง สุทธาอามาตย์. 2545: 51) ทั้งนี้การจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐาน ทำให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง กล่าวแสดงออก กล่าวพูด สามารถสื่อความหมายได้ ตลอดจนครูมีบทบาทที่คอยเพิ่มทักษะทางภาษากระตุ้นให้เด็กมีโอกาสแสดงความคิดเห็น จึงทำให้เด็กสื่อความหมายง่าย ๆ ได้ โดยการถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเองให้ผู้ฟัง ดังนั้น การที่เด็กได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐาน จึงทำให้เด็กมีความสามารถทางภาษาด้านการพูดสูงกว่าความสามารถทางภาษาด้านการฟัง เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ การที่ให้เด็กมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง การกระตุ้นและตอบสนองความสนใจของเด็กให้เด็กได้ลงมือทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองจะช่วยพัฒนาสติปัญญา พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี(สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2543 : 74) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์นั้น เด็กได้มีโอกาสแสดงออก โดยการร่ายรำตามภาษาท่าทาง ตามจังหวะ และทำนอง พูดสื่อความหมายตาม

เนื้อร้องเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ ซึ่งกระบวนการจัดประสบการณ์ดังกล่าว จะเป็นแรงเสริมที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้ทางภาษาของเด็ก บทบาทที่สำคัญของครูก็คือ การมอบความสุข ความสนุกสนาน เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้แก่เด็ก โดยเฉพาะกระบวนการสอนที่ก่อให้เกิดความประทับใจแก่เด็ก ที่จะก่อให้เกิดการประสบความสำเร็จต่อไป

1.2 จากประสบการณ์ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้พบว่า การที่เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางภาษาได้สูงขึ้นนั้น การจัดประสบการณ์โดยการใช้ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน เป็นวิธีการที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย เนื่องจากผู้วิจัย เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการสอนนาฏศิลป์เองจึงได้สังเกตเห็นถึง ความสามารถทางภาษาจากการแสดงออกของเด็กที่เป็นกลุ่มทดลองอย่างชัดเจน ในการจัดประสบการณ์ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานประกอบเพลงไทยเดิมอย่างง่ายได้ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย กล้ามเนื้อเล็ก และกล้ามเนื้อใหญ่ของเด็กกลุ่มทดลองนี้ มีความสัมพันธ์กัน สามารถฟังจำแนกเสียงจังหวะ – ทำนองโดยการปรบมือ ตบพื้น ตีกลอง ย่ำเท้า ได้อย่างเป็นจังหวะ ทั้งนี้ถ้าเด็กอนุบาลใช้วิธีเล่นบ้างเรียนบ้าง โดยฝึกอย่างมีขั้นตอนซ้ำๆ หลายแบบ โดยไม่ให้เด็กรู้สึกเบื่อการทำจังหวะจะสามารถยืดหรือบังคับจังหวะให้แน่นอนได้ และเด็กจะเกิดความรู้สึกสนุกสนานเป็นการฝึกประสาทกล้ามเนื้อเพื่อเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางดนตรี และประสบการณ์ทางนาฏศิลป์ (สมใจ เมธาพิพย์. 2528: 25-26) การเข้าใจคำศัพท์เพื่อสื่อความหมายของท่าทางตามภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานหรือตามนาฏยศัพท์ ด้วยการการจัดกิจกรรมด้านพ่อนรำโดยให้เป็นแบบท่าง่ายๆ ที่สามารถสื่อภาษาท่าและทางตามเนื้อร้องของบทเพลง เช่น ท่ารัก ท่าอาย ท่าม้า ท่าผึ้งบิน เป็นต้น และร่ายรำตามนาฏยศัพท์ แปลว่าศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับการร่ายรำ เช่น จีบมือ จีบคว่า จีบหงาย ก้าวเท้า ก้าวหน้า ก้าวข้าง เป็นต้น เนื่องจากเด็กปฐมวัยได้รับประสบการณ์ตรงทางด้านการฟังจังหวะและทำนองของดนตรีไทยเดิม เด็กก็สามารถจำแนกเสียงจังหวะ-ทำนองได้ เมื่อเด็กฟังเพลงร่ายมามาตรฐานเพลงชาวไทย 2 ครั้ง เด็กก็สามารถขบร้องตาม และปรบมือตามเครื่องกำกับจังหวะได้ เด็กปฐมวัยก็สามารถเข้าใจคำศัพท์ทางด้านนาฏยศัพท์ ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยอย่างง่าย ๆ ได้ด้วยการแสดงท่าทางตาม ก็เพราะว่าเด็กได้มีผู้ปฏิสัมพันธ์ทางภาษาด้อยอย่างสม่ำเสมอมีโอกาสได้ยินได้ฟังและได้ใช้ภาษาตามวัยของตนเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดความต้องการได้รับการฝึกฝนให้ใช้ภาษาอย่างถูกต้องเหมาะสม (เยาวพา เดชะคุปต์. 2536: 22) ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของความสามารถทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้เด็กสามารถจำแนกเสียงของจังหวะ-ทำนองเพลงได้แสดงภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานได้ดังที่ได้ผลจากการทดลองพบว่า หลังการทดลองเด็กมีความสามารถทางภาษาด้านการฟังสูงขึ้น และอยู่ในระดับดี

2. ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยจำแนกด้านการฟังและการพูด อภิปรายได้ดังนี้

2.1 ความสามารถด้านการฟังเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานก่อน และหลังการทดลอง ปรากฏว่า ก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยมีความสามารถทางด้านการฟังเป็น $\bar{X} = 9.60$ แต่หลังจากที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานเด็กมีความสามารถทางด้านการฟังเป็น $\bar{X} = 13.06$ ซึ่งแสดงว่าเด็กมีความสามารถทางภาษาด้านการฟังสูงขึ้นกว่าก่อนทำการทดลองและอยู่ในระดับดี ที่เป็นเช่นนี้ สามารถอธิบายได้ว่า เด็กได้เรียนรู้ประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการที่เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (พัฒนา ชัชพงศ์. 2540 : 15) ซึ่งเสียงดนตรีเป็นเสียงธรรมชาติ จังหวะดนตรี และเนื้อร้องของเพลง เพื่อช่วยให้เด็กมีความพร้อมในการฟังเรื่องราวต่างๆ และสามารถถ่ายทอดไปเป็นประโยคที่เหมาะสม มีมารยาทในการฟัง และมีสมาธิในการฟัง (วรภรณ์ รักวิจัย. 2527: 44 อีกทั้งเด็ก อายุ 5 ขวบ ชอบฟังเพลง เล่นภาษา เช่น คำคล้องจอง ทำให้มีสมาธิในการฟังนานขึ้นซึ่งทำให้เข้าใจคำพูดข้อความยาวๆของผู้ใหญ่ (นิตยา ประพุดติกิจ. 2539: 178-179; หรรษา นิลวิเชียร. 2535: 198 -199) การที่让孩子ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ที่สอดคล้องกับวัยที่เป็นการกระตุ้นและตอบสนองความสนใจของเด็ก ทำให้เด็กได้ลงมือทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองช่วยพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานอย่างง่าย ๆ สำหรับเด็กปฐมวัย

2.2 ความสามารถด้านการพูดเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานก่อน และหลังการทดลองเมื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูด ปรากฏว่า ก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยมีความสามารถทางด้านการพูดเป็น $\bar{X} = 8.00$ แต่หลังจากที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานเด็กมีความสามารถทางด้านการพูดเป็น $\bar{X} = 13.53$ แสดงว่า เด็กมีความสามารถทางภาษาด้านการพูดสูงขึ้นกว่าก่อนทำการทดลอง ที่เป็นเช่นนี้ สามารถอธิบายได้ว่า ได้พบการจัดกิจกรรมนี้เมื่อเด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยครูจะให้เด็กฟัง และหลังจากทำกิจกรรมจะให้เด็กพูดถึงเนื้อเพลงที่ทำให้เด็กมีโอกาสพูดสื่อความหมายเกี่ยวกับการแสดงของตนเอง และร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเพลงไทยเดิม สอดคล้องกับลี และรุบิน (มานวิภา ผลวิรุฬห์. 2533: 15; อ้างอิงจาก Lee; & Rubin. 1979) ได้กล่าวถึง ความสามารถทางภาษาพูดไว้ดังนี้ เด็กอายุ 5-7 ปี เป็นช่วงที่เด็กใช้ประโยคที่มีความซับซ้อนเด่นชัด อธิบาย หรือบรรยายเหตุการณ์ หรือรูปภาพได้มีความหมายมากขึ้น สามารถใช้การเชื่อมประโยคและอธิบายความคิดตัวเองได้ โดยเฉพาะกิจกรรมนาฏศิลป์ทำให้เด็กได้ใช้กิริยาท่าทางประกอบ ซึ่งอาจทำให้เด็กเรียนรู้ภาษามากขึ้น และนอกจากนี้เด็กได้รับการกระตุ้นให้กล้าแสดงออกโดยการพูดสื่อความหมายเกี่ยวกับเนื้อร้องของบทเพลงหรือแสดงความคิดเห็นตามความรู้สึกเกี่ยวกับการแสดงของ

ตนเองได้ โดยการที่เด็กเล่าความหมายของเนื้อร้องอย่างสั้นมีใจความได้ชัดเจน และแสดงความคิดเห็นถึงการแสดงของกลุ่มของตนเอง ตัวอย่างเช่น เด็กคนหนึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มเป็นเด็กชายต่างชาติมาจากประเทศรัสเซียเสนอตนเองออกมาเล่าถึง ความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเพลงรำวงมาตรฐานเพลงชาวไทย หลังการทดลอง ได้พูดว่า “เราอยากให้ชาวไทยมีหน้าที่เป็นคนดี เราเป็นคนรัสเซียก็จะเป็นคนดีเหมือนกัน” ซึ่งสังเกตเห็นถึงการแสดงออกทางด้านภาษาที่เด็กกล้าพูดแสดงความคิดเห็นเพื่อสื่อความหมายที่ชัดเจนว่าเขาเข้าใจในเนื้อเพลงโดยสังเกตเห็นการแสดงออกทางอารมณ์ได้เด่นชัดมากที่สุด ก็คือรอยยิ้มของเด็ก ซึ่งสื่อความหมายถึงอาการของเด็กที่มีความสุข สนุกสนานกับการที่ได้แสดงออก เด็กสามารถที่จะบอกความหมายของเนื้อเพลงที่ตนเองฟังได้หลังจากการที่ได้รับการสอนและการกระตุ้นอย่างมีเทคนิคให้เด็กทำท่าทางที่สื่อความหมายต่างๆ ตามจังหวะ – ทำนองประกอบเพลงไทยเดิมอย่างง่ายๆ ได้ การที่พฤติกรรมของเด็กได้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นกล้าพูดแสดงความคิดเห็นของตนเองและกล้าแสดงออกได้นั้น การพูดคุยการสนทนากับเด็ก เป็นการกระตุ้นที่ดี เด็กสามารถพัฒนาความคิดได้เต็มที่ สังเกตจากที่เด็กดูทีวีมาก จะพูดเก่งเป็นเรื่องเป็นราว เพราะเด็กได้ใช้คำสนทนา เด็กจะมีพัฒนาการทางภาษามาก

ข้อสังเกตที่ได้จากการค้นคว้า

1. จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า เด็กมีความสามารถทางภาษาด้านการฟัง และการพูดสูงขึ้น มาจากเหตุผลดังนี้

1.1 ความสามารถทางภาษาด้านการฟัง พบว่า ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 – สัปดาห์สุดท้าย เด็กปฐมวัยเริ่มคุ้นเคยกับการฟังเพลงไทย เข้าใจศัพท์โดยการร่ำทำท่าทางตามภาษาท่าทางนาฏศิลป์ได้ เช่น จีบปรกข้างตึงวงหน้า และมีทักษะด้านการฟังจังหวะโดยย่อทำตามจังหวะได้ดี นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตว่า เด็กจะมีความสุขมากกับการได้ฟังและร่ำทำท่าทางเลียนแบบท่าสัตว์ต่างๆ ได้แก่ ร่ำระบำม้า หรือทำท่าทางตามจังหวะเพลงซึ้ง เพลงพ่อนกเงี้ยว

1.2 ความสามารถทางภาษาด้านการพูด พบว่า ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 – สัปดาห์สุดท้าย เด็กเริ่มพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อร้องได้ บอกความรู้สึกความหมายของเพลงได้ดี ขึ้นตามลำดับ และสามารถเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เคยรู้จัก ได้ดี

2. การกระตุ้นด้วยการตั้งคำถามก่อน เช่น ภาพอะไร ใช้ทำอะไร ทำอย่างไร หรือขอให้ทั้งกลุ่มแสดงให้ดูได้ไหม เป็นต้น เพื่อให้เด็กมีท่าทีกล้าแสดงออก และการให้คำชมเสริมแรงอีกครั้งสร้างความมั่นใจและกล้าที่จะแสดงออกไปได้ด้วยดี ให้กับเด็ก

3. เด็กมีความสามารถในการใช้ภาษาครบถ้วนได้ชัดขึ้น เพราะเสียงเพลงและเสียงร้องชัดเจนขึ้น

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดประสบการณ์ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานควรใช้เพลงที่สั้นๆ และภาษาที่ง่ายต่อการเรียนรู้เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ระบายดอกไม้
2. การจัดประสบการณ์ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐาน ควรมีการตั้งข้อตกลง กฎกติการ่วมกัน และควรมีแรงเสริมด้วยคำพูดเพื่อมีสมาธิในการฟัง กระตุ้นให้เด็กปฐมวัยประสบความสำเร็จในการเรียนรู้มั่นใจและกล้าแสดงออก และควรฝึกการออกเสียงนี้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดประสบการณ์ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าผลของการจัดประสบการณ์ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหา
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดประสบการณ์ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานกับวิธีการเรียนการสอนอื่นๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็ดสันเพรสโปรดักส์ จำกัด.
- . (2542). *การเลี้ยงดูก่อนวัยเรียน 3 – 5 ปี*. กรุงเทพฯ: โชติสุขการพิมพ์.
- ฉวีวรรณ มิตรสุวรรณ. (2537). *การกำเนิดนาฏศิลป์ ภาควิชานาฏศิลป์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม*. ม.ป.พ.
- ดร.ณิ สัจจากุล. (2532). *ศิลปะการประดิษฐ์ทำพ่อนรำสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- ดวงเดือน ศาสตราภกร. (2529). *การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทวี สุรเมธี. (2521). *ความพร้อมในการอ่านของเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดชุมพร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนัย อุดมพันธ์. (2541). *การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิตินา เขมณี; และคณะ. (2536). *หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2539). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- เนื่อน้อง สนับบุญ. (2541). *ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทาน*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข; และคนอื่นๆ. (2522). *วิธีสอนกลุ่มทักษะความพร้อมในการเรียนอ่าน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นงเยาว์ คลิกลาย. (2543). *ความสามารถด้านการฟังการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้เพลงประกอบ*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บันลือ พฤษะวัน. (2534, 5 เมษายน). *ประสบการณ์ทางภาษาของเด็กก่อนวัยเรียน*. *ประชากรศึกษา*. 17(1): 12 – 13.
- เบญจพร สมานมาก. (2540). *เปรียบเทียบการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครส่งเสริมจริยธรรมกิจกรรมส่งเสริมสุนทนาจริยธรรมและกิจกรรมแบบปกติ*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2526). *การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชา
พื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2521). *เอกสารประกอบการสอนภาควิชาสถิติศึกษา: วัตถุประสงค์ 302*. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุษบง ต้นติวงศ์. (2536). *นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประมวญ ดิคนินสัน. (2536). *เมื่อลูกรักได้ครูดี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ต้นอ่อน.
- พนิดา ชาดยาภา. (2544). *กระบวนการพัฒนาสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราว
ในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนแบบธรรมชาติ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2540). *โครงสร้างและพัฒนาการหลักสูตรการศึกษาก่อนประถมศึกษา, การศึกษาปฐมวัย*.
กรุงเทพฯ: ม.ป.พ
- ภรณ์ี คุรุรัตน์; และคณะ. (2542). *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (3-5 ปี)*. กรุงเทพฯ: บริษัทเซเวนพรินต์กรุ๊ป.
- . (2533). *เด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิง ปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์.
- ภาวินี แสนทวิสุข. (2538). *การพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันตามแนวการสอนแบบ
ธรรมชาติสำหรับเด็กอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- มาณวิภา ผลวิรุฬห์. (2533). *ความสามารถในการเล่าเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้
ทักษะและสร้างสรรค์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โมรี ชื่นล้ำาญ. (2530). *เอกสารประกอบการสอนไทย101: ทักษะและความรู้ทางภาษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุวดี เทียรขประสิทธิ์. (2536). *การพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2536). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รังสรรค์ จันดีะ. (2541). *เอกสารประกอบการสอนวิชา ศท๑๓๐ ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัตนา มณีสิน. (2534). *สุนทรียะทางนาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์การพิมพ์.
- รานี ชัยสงคราม. (2544). นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: องค์การคำคุณุสกา.
- เรณู โกสินานนท์. (2531). รำไทย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: องค์การคำคุณุสกา.
- รุ่งนภา วุฒิ. (2543). ผลของการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การเรียนรู้โดยใช้ปริศนาคำทายแบบโปรแกรมเส้นตรงและการใช้ปริศนาคำทายทั่วไปที่มีต่อความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณินพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรารณณ์ รักวิชัย. (2527). การศึกษาก่อนวัยเรียน. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วารุณี สกุลภารักษ์. (2545). การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์พื้นฐานนาฏศิลป์ไทย. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตรา วิเศษสมบัติ. (2539). ความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ความคิดรวบยอดประกอบการเล่นในกิจกรรมการปั้น. ปรินญาณินพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรียา นิยมธรรม; และประภัสสร นิยมธรรม. (2541). พัฒนาการทางภาษา. กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรตติง.
- สนอง สุนทรอามาตย์. (2545). ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. (2545). การวัดและประเมินเด็กแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาภรณ์ มาละโรจน์. (2544). การศึกษาเปรียบเทียบความคิดรวบยอดทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่เรียนกับครูที่ใช้ภาษาแตกต่างกัน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
- สุมิตร เทพวงษ์. (2541). สารานุกรมระบารำพ็อน ภาควิชานาฏศิลป์. พระนครศรีอยุธยา: วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา.
- สุนนมาลย์ นิมนตพันธ์. (2532). การละครไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2543). นาฏศิลป์ปริทรรศน์. กรุงเทพฯ: ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมคิด ชนแดน. (2540). ผลการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องคำรูปธรรมและการเล่าเรื่องคำรูปธรรม
ประกอบการวาดภาพที่มีต่อความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- สมใจ ทิพย์ชัยเมธา. (2528). *ดนตรีประกอบนาฏศิลป์สำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการอนุบาล
คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- สมศรี แสงธนู. (2545). *ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพบนทราย
เปียกแบบครูให้การเสริมแรง*. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2528). *การศึกษาศภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศรีเดชา.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). *ปฐมวัย ศึกษา หลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โอเอส พริ้นติ้ง เฮาส์.
- อัจจิมา สวัสดิ์ชิน. (2538). *พฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์*. กรุงเทพฯ: ศึกษานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- อารี สัณห์ทวี. (2535). *นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ: สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก.
- อาภรณ์ สุนทรวาท. (2542). *ภาษาท่านาฏศิลป์ไทย*. ภาควิชานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
ม.ป.พ.
- อุบล เวียงสมุทร. (2538). *ความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่อง
ประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางควบคู่กับการใช้ภาษาถิ่นและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลาง*. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำไพ สุจริตกุล; และธิดา โมสิกรัตน์. (2534). การพูด 1-2. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 1
หน่วยที่ 1 - 8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อมรา กล้าเจริญ. (2531). *วิธีสอนนาฏศิลป์*. ภาควิชานาฏศิลป์ คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา: สำนักพิมพ์โอเดียร์สโตร์.
- Blood, J.R.W. (1996). *What's in A Name? The Role of Name Writing in Children's Literacy
Acquisition*. University of Virginia.
- Bruner, J. (1983). *Child's Talk*. New York : W.W. Norton.

- Dickerson, D.P. (1976, April). A Comparison of the Use of the Active Games Learning Medium With Passive Games and Traditional activities as means of Reinforcing Recognition of Selected Sight Vocabulary Words with Mid – Year First- Grade Children with limited sight Vocabularies. in *Dissertation Abstracts*. 10: 6456-A.
- Fontana, D. (1995). *Psychology for Teacher*. 3rd ed Houndwills : McMillan Press Ltd.
- Goodman, K. (1986). *What's Whole in Wholelanguage*. Portsmouth: Heineman.
- Kastelorizios, G. (1995). *Contexts that Support Language Development in a Kindergarten Classroom*. Concordia University.
- Kennedy, Larry D. (1975). *Teaching Elementary Language Arts*. New York : Harper and Row. Publishers,
- Vygotsky' L.S. (1978). *Mind in Society the Development of Psychological Processes*. Cambridge MA : Harward University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน

คู่มือการใช้แผนการจัดประสบการณ์ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐาน

หลักการและเหตุผล

การพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยถือว่าการพัฒนาการที่มีความสำคัญด้านหนึ่งที่จะเป็นพื้นฐานของการนำไปสู่การพัฒนาความสามารถด้านอื่นๆ และวิธีการส่งเสริมการพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาของเด็กปฐมวัยนั้นมีอยู่หลายวิธีด้วยกัน และวิธีการหนึ่งที่สามารถจัดให้กับเด็กได้ก็คือการจัดรูปแบบเป็นชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการจัดชุดเพลงทางนาฏศิลป์ไทยเพื่อประกอบการเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ชั้นพื้นฐาน 8 ชุด โดยนำเพลงไทยเดิมอย่างง่ายมาประกอบจังหวะ - ทำนองชั้นเดียว และจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยรำท่าทางเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ชั้นพื้นฐานนี้ได้นำมาจากท่าทางการเลียนแบบธรรมชาติแต่นำมาประดิษฐ์ดัดแปลงให้อ่อนช้อยสวยงาม ได้แก่ ท่ารำตามนาฏยศัพท์ เช่น การตั้งวง การจับมือ การก้าวเท้า การยกเท้า การกระทุ้งเท้า เป็นต้น และนำมาเลียนแบบธรรมชาติตามพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ได้แก่ ท่ารำภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐาน เช่น ท่ายิ้ม ท่ารัก ท่าไป ท่ามา เป็นต้น หรือเลียนแบบภาษาท่าทางตามธรรมชาติของสัตว์ เช่น ท่าม้า ท่าผึ้ง เป็นต้น นอกจากนี้ได้มีการจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยพูดสื่อความหมายของเนื้อร้อง และแสดงความคิดเห็นตามความรู้สึกของตนเองในการแสดงออกได้ด้วยตนเองจากการเลียนแบบภาษาท่าทางของนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ครูเป็นบุคคลที่สำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้ โดยใช้คำถามกระตุ้น การกล้าแสดงออก ความสุขที่ได้แสดงท่าทาง การเสริมแรง การยอมรับ ตลอดจนการช่วยเหลือตามความเหมาะสม ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะก่อให้เกิดความรู้สึที่ดีกับการเรียนรู้อันส่งผลต่อความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาด้านการฟังได้แก่ การเข้าใจคำศัพท์ และความสามารถทางภาษาด้านการพูดได้แก่ การสื่อความหมาย

เนื้อหา

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐาน

หลักการจัดกิจกรรม

1. การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสัปดาห์ละ 1 เพลง โดยแนะนำสาธิตวิธีการจัดประสบการณ์ใหม่สัปดาห์ละ 1 เพลง
2. ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลง และร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับความหมายของเนื้อเพลง
3. การจัดประสบการณ์ภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานในช่วงกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะใช้ช่วงระยะเวลาดำเนินการ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที โดยจัดรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานดังรายละเอียดต่อไปนี้

บทบาทเด็ก

1. รับฟังและร่วมกันตั้งข้อตกลงในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม
2. เด็กปฏิบัติตามที่ได้ตกลงไว้
3. พยายามให้นักเรียนได้ตอบคำถามหรือพูดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับรู้และถ่ายทอดออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้ โดยการแสดงท่าทางตามเพลงที่กำหนด
4. ทำงานร่วมกับเพื่อนได้เป็นอย่างดี
5. สื่อสารความหมายของท่าทางและก๊อแสดงออก
6. นำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่

บทบาทครู

- ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานครูควรปฏิบัติดังนี้
1. ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ให้เข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ
 2. ร่วมกันสร้างข้อตกลงและอธิบายขั้นตอนในการปฏิบัติ
 3. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ และสามารถสื่อสารได้ตามความคิดอย่างอิสระและหลังจากกิจกรรมของเด็กแต่ละคนจบให้เด็กได้พูดสื่อสารกันระหว่างเด็กและตอบคำถามกับครูให้ได้มากที่สุด โดยครูจะไม่คอยควบคุมเด็กตลอดเวลา แต่ควรให้ความช่วยเหลือเมื่อเวลาเด็กต้องการเท่านั้น
 4. ครูควรคำนึงถึงจุดประสงค์หลักของการจัดประสบการณ์ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานนั้นว่าเป็นเพียงเพื่อสื่อความหมายออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจชัดเจนตรงกับ การเข้าใจคำศัพท์ และการสื่อความหมาย ทางภาษาของเด็กเท่านั้น มิได้คาดหวังว่าเด็กต้องแสดงภาษาท่าและทางได้อย่างสวยงาม
 5. พยายามจัดกิจกรรมให้อยู่ในช่วงเวลาที่กำหนดเป็นช่วงที่อยู่ในความสนใจของเด็กวัยนี้
 6. จัดเตรียมสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมให้พร้อม

7. สังเกตและเชิญชวนให้เด็กได้ร่วมปฏิบัติอย่างทั่วถึงและให้ความสำคัญกับความสนใจของเด็กทุกคน กรณีถ้าพบว่าเด็กบางส่วนไม่สนใจควรหาวิธีการที่เหมาะสมในการชวนเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนต่อไป

รูปแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาด้านการฟัง ได้แก่ การเข้าใจคำศัพท์ และความสามารถทางภาษาด้านการพูด ได้แก่ การสื่อความหมาย

เนื้อหา

การจัดรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน หมายถึง การจัดชุดเพลงนาฏศิลป์เพื่อประกอบการเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐาน 8 ชุด โดยนำเพลงไทยเดิมอย่างง่ายมาประกอบจังหวะ - ทำนองชั้นเดียว และจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยรำท่าทางเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานนี้ได้นำมาจากท่าทางการเลียนแบบธรรมชาติแต่นำมาประดิษฐ์ดัดแปลงให้อ่อนช้อยสวยงาม ได้แก่ ท่ารำตามนาฏยศัพท์ เช่น การตั้งวง การจีบมือ การก้าวเท้า การยกเท้า การกระทุ้งเท้า เป็นต้น และนำมาเลียนแบบธรรมชาติตามพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ได้แก่ ท่ารำภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน เช่น ท่ายิ้ม ท่ารัก ท่าไป ท่ามา เป็นต้น หรือเลียนแบบภาษาท่าทางตามธรรมชาติของสัตว์ เช่น ท่าม้า ท่าผึ้ง เป็นต้น นอกจากนี้การจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยพูดสื่อความหมายของเนื้อร้อง และแสดงความคิดเห็นตามความรู้สึกของตนเองในการแสดงออกได้ด้วยตนเองจากการเลียนแบบภาษาท่าและทางของนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ โดยได้มีการจัดทำแผนประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟัง เพื่อเข้าใจคำศัพท์โดยรู้จักจำแนกเสียงจังหวะ ทำนอง เนื้อร้องโดย แสดงตามภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน และเพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการพูด เพื่อพูดสื่อความหมายเกี่ยวกับเนื้อร้องตามความคิดเห็นของตนเองได้ โดยวางแผนการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย ชื่อชุดกิจกรรม ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ และจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง แผนการจัดประสบการณ์

ชุดกิจกรรมเพลงนาฏศิลป์	ภาษาท่าทางที่เด็กปฐมวัยเรียนรู้	จุดประสงค์
1. ชุดเพลง กลองยาว	1. ภาษาท่าทาง - ท่าตีกลอง - ท่าอาย/ทำยิ้ม 2. นาฏยศัพท์ - ตั้งวง - จีบมือ - ย่ำเท้า/ก้าวเท้าเดิน - พรบมือ	1. ฟังจังหวะเพลงหนัก-เบาได้ 2. รู้คำศัพท์จากภาษาท่าทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลงเกี่ยวกับเรื่องเพลงกลองยาวได้
2. ชุดรำวงมาตรฐาน เพลงชาวไทย	นาฏยศัพท์ 1. ทำรำชักแบ่งผัดหน้า 2. ย่ำเท้า 3. ตั้งวงหน้า 4. จีบมือ 5. ก้าวเท้าเดิน 6. พรบมือ	1. ฟังจังหวะเพลงรำวงดังนี้ ปะ โทน๊ะ โทน๊ะ โทน๊ะ โทน๊ะ โทน๊ะ 2. รู้คำศัพท์จากภาษาท่าทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลงและบอกเกี่ยวกับกลองตะโพน ชาวไทยประเทศไทยด้วยประโยคสั้นๆได้โดยแสดงออกตามความคิดของตนเอง
3. ชุดรำวงมาตรฐาน เพลงรำซิมารำ	นาฏยศัพท์ 1. ทำรำส่าย 2. ย่ำเท้า 3. ตั้งวงกลาง 4. ก้าวเท้าเดิน 5. พรบมือ	1. ฟังจังหวะเพลงรำวงดังนี้ ปะ โทน๊ะ โทน๊ะ โทน๊ะ โทน๊ะ โทน๊ะ 2. รู้คำศัพท์จากภาษาท่าทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลงเกี่ยวกับคำว่า “วัฒนธรรมไทย” ด้วยประโยคสั้นๆได้โดยแสดงออกตามความคิดของตนเอง

ตาราง แผนการจัดประสบการณ์ (ต่อ)

ชุดกิจกรรมเพลงนาฏศิลป์	ภาษาท่าทางที่เด็กปฐมวัยเรียนรู้	จุดประสงค์
4. ชุดเพลง เริงกระติบ เพลงแว่วเสียงแคน	1. ภาษาท่าทาง - ท่าไหว้ - ท่าอวย - ท่าปะแป้ง - ขยำข้าวเหนียว 2. นาฏยศัพท์ - ตั้งวง - ย่ำเท้า/ก้าวเท้าเดิน - พรบมือ	1. ฟังจังหวะเพลงเริงกระติบ ได้แก่ ป๊ะ เท่งป๊ะ เท่งป๊ะ เท่งป๊ะ 2. รู้คำศัพท์จากภาษาท่าทางนาฏศิลป์ขั้น พื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลง เกี่ยวกับเรื่องเพลงแว่วเสียงแคน การ แสดงภาคอีสานตามเนื้อร้องที่ตน แสดงออกได้ ตามความคิดของตนเอง
5. ชุดเพลง ชุด ระบายดอกบัว	1. ภาษาท่าทาง - ท่าเทิดทูน - ท่าไหว้ - ท่าฝั่งบิน 2. นาฏยศัพท์ - ย่ำเท้า/ก้าวเท้า - ตั้งวง	1. ฟังจังหวะจังหวะซ้ำขั้นเดียว ได้แก่ ฉิ่ง- ฉับ ฉิ่ง-ฉับ 2. รู้คำศัพท์จากภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลง เกี่ยวกับเรื่องเพลงระบายดอกบัว/ดอกบัว / ระนาดได้ ตามที่ตนแสดงออกตาม ความคิดของตนเอง
6. ชุดเพลงอธิษฐาน	1. ภาษาท่า -- ท่าเทิดทูน -- ท่าไหว้/ท่าจับพาน -- ตัวเรา/ท่าน 2. นาฏยศัพท์ -- ตั้งวง -- นั่งตั้งเข่า	1. ฟังจังหวะจังหวะซ้ำขั้นเดียว ได้แก่ ฉิ่ง- ฉับ ฉิ่ง-ฉับ 2. รู้คำศัพท์จากภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลง เกี่ยวกับเรื่องเพลงอธิษฐานได้ ตาม เนื้อร้องที่ตนแสดงออกตามความคิดของ ตนเองได้แก่ พาน อธิษฐาน

ตาราง แผนการจัดประสบการณ์ (ต่อ)

ชุดกิจกรรมเพลงนาฏศิลป์	ภาษาท่าทางที่เด็กปฐมวัยเรียนรู้	จุดประสงค์
7. ชุดเพลง อิศวิลาลีลา เพลง ระเบง	1. ภาษาท่าทาง - ท่ามำว้าง 2. นาฏยศัพท์ - ท่าย่อเท้า - ท่ากำมือหลวม - ก้าวเขย่งเท้า	1. ฟังจังหวะเพลงหนัก-เบา 2. รู้คำศัพท์จากภาษาท่าทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลงเกี่ยวกับเรื่องเพลงระเบง ตามเนื้อร้องที่ตนแสดงออกได้ ตามความคิดของตนเอง
8. ชุดเพลงฟ้อนเงี้ยว เพลงข้ามถนน	1. ภาษาท่าทาง - ท่ามอง - ท่าไหว้ - ท่ารัก/ มีความสุข - ท่าเทิดทูน - ท่าไม่/ปฏิเสธ 2. นาฏยศัพท์ - กระทุ้งเท้า - ตั้งวง - ก้าวเท้า - จีบมือ	1. ฟังจังหวะจังหวะเพลงฟ้อนเงี้ยวได้แก่ มง แชะ มง แชะชะ มง ตะลุ่มดุ่มม 2. รู้คำศัพท์จากภาษาท่าทางนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานได้ 3. พุทธสื่อความหมายของเนื้อเพลงเพลงข้ามถนน เกี่ยวกับเรื่อง การแสดงทางภาคเหนือ ทำนองเพลงฟ้อนเงี้ยวได้ตามที่ตนแสดงออกตามความคิดของตนเอง

หลักการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูทักทาย / เล่นนิทาน / เล่าเรื่องราวที่สอดคล้องกับชุดจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก
2. บอกลักษณะและจุดประสงค์การเรียนรู้(ก่อนแนะนำชื่อชุดเพลง)
3. ร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนสู่การปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. ครูเปิดเพลงจากแถบบันทึกเสียง / ร้องเพลงจากแผนภูมิเพลงประจำวันให้เด็กฟัง
2. ครูและเด็กร่วมฝึกร้องเพลง
3. ครูและเด็กร่วมกันอภิปรายถึงเนื้อเพลงและคำศัพท์ใหม่ของเนื้อเพลง
4. ครูแนะนำภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานตามเนื้อเพลงของชุดการจัดประสบการณ์
5. เด็กแบ่งกลุ่มกันเพื่อฝึกปฏิบัติท่าทาง

ขั้นสรุป

1. เด็กร่วมกันคิดและนำเสนอผลงานการแสดงของแต่ละกลุ่ม
2. เด็กและครูร่วมกันอภิปรายตามจุดประสงค์เพื่อสรุปเนื้อหาประจำวัน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความเข้าใจคำศัพท์
2. สังเกตการสื่อความหมาย

แผนการจัดประสบการณ์ประจำวัน
สัปดาห์ที่1 ชุดการจัดประสบการณ์ ชุดเพลงกลองยาว

สำหรับเด็กอายุ 5 – 6 ปี

มโนทัศน์การเรียนรู้ เพลงกลองยาวทุเล เป็นเพลงที่บอกถึงการแสดงในงานรื่นเริงต่างๆ เพลงกลองยาวนั้นไทยได้นำมาจากพม่า ตามเนื้อเพลงยังบ่งบอกถึงการแสดงการถวายความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ไทย

กลองยาว หมายถึง เครื่องดนตรีไทยที่นำมาแสดงในงานรื่นเริง

ผลลัพธ์การเรียนรู้ 1. ฟังและทำท่าทางประกอบโดยจำแนกเสียงของจังหวะ/ทำนองและเนื้อร้องของเพลงได้
 2. บอกคำศัพท์จากการแสดงภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ได้ เช่น ท่ายิ้ม ท่าดีกลองฯ
 3. พูดและทำท่าทางสื่อความหมายเกี่ยวกับเนื้อร้องของเพลงได้

สิ่งที่เด็กต้องปฏิบัติ 1. ฟังร้องเพลงไทยเดิมจังหวะชั้นเดียวเน้นเสียงหนัก-เบา
 2. แสดงภาษาท่าและทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานประกอบเพลง
 3. อธิบายเนื้อร้องเพื่อสื่อความหมายเป็นท่าทาง

สื่ออุปกรณ์ที่ต้องเตรียม 1. แผนภูมิเพลง “ กลองยาวทุเล ”
 2. แถบบันทึกเสียงเพลง “ กลองยาวทุเล ”
 3. เครื่องกำกับจังหวะ ฉิ่ง กรับ และกลองยาว
 4. เครื่องบันทึกเสียง
 5. ภาพต่อ กลองยาว

กิจกรรมการเรียนรู้

ลำดับที่	ขั้นนำ	ขั้นดำเนินการสอน	ขั้นสรุป	การประเมิน
วันที่1 วันอังคาร	1.แนะนำชื่อเพลง "กลองยาวทุเล" 2.ครูและเด็กร่วมกัน สร้างข้อตกลงในการ ปฏิบัติกิจกรรม	1.ครูนำร้องเพลง ตามแผนภูมิที่ละ วรรค และ เปิดแถบ บันทึกเสียงให้ร้องตาม 2 ครั้ง 2.ฝึกทำจังหวะกลอง ยาว ประกอบด้วยการ ปรบมือ ตบพื้น	1.ให้เด็กแต่ละกลุ่มที่ แสดงออกมาเล่าถึง เสียงจังหวะตรงกับ ลักษณะของเครื่อง ดนตรีใด 2.ครูและเด็กร่วมกัน สรุปเสียงจังหวะของ เครื่องดนตรี	สังเกตจาก - การเข้าใจคำศัพท์ - การสื่อความหมาย

ลำดับที่	ชั้นนำ	ขั้นตอนการสอน	ขั้นสรุป	การประเมิน
วันที่1 วันอังคาร		3.ให้เด็กแบ่งกลุ่มเพื่อ ทำท่าประกอบจังหวะ เพลงและออกมาแสดง		
วันที่2 วันพุธ	ทบทวนวันที่ 1 ครูและเด็กร่วมกัน ร้องเพลงและทำ เสียงกำกับจังหวะ เพลงกลองยาว	1.ครูแนะนำภาษาท่า และทางนาฏศิลป์ไทย ขั้นพื้นฐานและ นาฏยศัพท์ประกอบ เพลงกลองยาว 2.ให้เด็กๆ แบ่งกลุ่มกัน ฝึกปฏิบัติตาม 3.ครูให้เด็กๆ แต่ละ กลุ่มร่วมกันนำเสนอ ภาษาท่าและทาง ตามที่ใบงานกำหนด	ครูและเด็กๆ ร่วมกัน ทำท่าทางรำรำ ประกอบเพลง กลองยาวทุกละเป็น การสรุปทเรียน	สังเกตจาก - การเข้าใจคำศัพท์ - การสื่อความหมาย
วันที่3 วัน พฤหัสบดี	ทบทวน เพลงกลองยาว พร้อมทำท่ารำรำ ประกอบเพลง	1.ครูและเด็กๆ ร่วมกัน สนทนาความหมาย ของเนื้อเพลง กลองยาวทุกละ 2.ให้เด็กๆแบ่งกลุ่ม และรับของใบงาน ต่อภาพในแต่ละกลุ่ม พร้อมออกมาอธิบาย สั้นๆ เกี่ยวกับภาพที่ แต่ละกลุ่มได้รับ 3.ครูและเด็กๆ ร่วมกัน สนทนาซักถามในกลุ่ม	ครูและเด็กๆ ร่วมกัน สรุปเนื้อเพลงและ ทำท่ารำรำ ประกอบเพลง	สังเกตจาก - การเข้าใจคำศัพท์ - การสื่อความหมาย

สัปดาห์ที่ 1 ชุดการจัดประสบการณ์ชุด เพลงกลอนยาว

1.เพลงกลอนยาวทงเล / ทำนองเพลงกลอนยาว

คำร้อง อาจารย์ศิริกุล วรบุตร

ทงเล ทงเล ที่นี้จะเห่พม่าใหม่ (ซ้ำ)
 ออกมาเมืองไทยเป็นผู้ใหญ่ดีกลอนยาว(ซ้ำ)
 ตีว่องตีไวตีได้จังหวะ ที่นี้จะกะเป็นเพลงกราว(ซ้ำ)
 เลื่องลือ ลือชา ไร่ดีกลอนยาวสลักราใด(ซ้ำ)

ทำนอง

เมืองไทย ธงไทย ปวงชนน้อยใหญ่ เกษมเปรมปรีดิ์(ซ้ำ)
 ได้ฟังโพธิสมภาร ร่มเย็นเบิกบานเพราะพระบารมี(ซ้ำ)
 องค์พระภัทรมหาราช ชาวไทยทั้งชาติน้อมซูลีกร(ซ้ำ)
 ให้ทรงสำราญ เบิกบานพระทัยเป็นร่มฉัตรชัยนิจนรันดร(ซ้ำ)

ทำนอง

สัปดาห์ที่ 2 ชุดการจัดประสบการณ์ชุด รำวงมาตรฐานเพลงชาวไทย

1.จังหวะรำวง

จังหวะที่	1	2	3	4
จังหวะกลอง	<u>ปี่</u>	โหม่ <u>ปี่</u>	โหม่ <u>ปี่</u>	โหม่ โหม่
จังหวะฉิ่ง	ฉิ่ง <u>ฉับ</u>	ฉิ่ง <u>ฉับ</u>	ฉิ่ง <u>ฉับ</u>	ฉิ่ง ฉับ
จังหวะกรับ	<u>กรับ</u>	<u>กรับ</u>	<u>กรับ</u>	<u>กรับ</u>
จังหวะซอ	<u>ม</u>	<u>ม</u>	<u>ม</u>	<u>ม</u>

2.เพลงชาวไทย(ทำรำซึกแป้งผัดหน้า)

คำร้อง- ทำนอง

กรมศิลปากร

ชาวไทยเจ้าเอ๋ย	ขออย่าละเลยในการทำหน้าที่
การที่เราได้เล่นสนุก	เปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้
เพราะชาติเราได้เสรี	มีเอกราชสมบูรณ์
เราจึงควรช่วยชูชาติ	ให้เงงกาจเจิดจำรูญ
เพื่อความสุขเพิ่มพูน	ของชาวไทยเราเอ๋ย

สัปดาห์ที่ 3 ชุดการจัดประสบการณ์ชุด รำวงมาตรฐานเพลงรำมาชิมารำ

1.จังหวะรำวง

จังหวะที่	1	2	3	4
จังหวะกลอง	<u>ป๊ะ</u>	โหม่น <u>ป๊ะ</u>	โหม่น <u>ป๊ะ</u>	โหม่น โหม่น
จังหวะฉิ่ง	ฉิ่ง <u>ฉับ</u>	ฉิ่ง <u>ฉับ</u>	ฉิ่ง <u>ฉับ</u>	ฉิ่ง ฉับ
จังหวะกรับ	<u>กรับ</u>	<u>กรับ</u>	<u>กรับ</u>	<u>กรับ</u>
จังหวะฆ้อง	<u>ม่ง</u>	<u>ม่ง</u>	<u>ม่ง</u>	<u>ม่ง</u>

2.เพลงรำมาชิมารำ (ทำรำสาย)

คำร้อง- ทำนอง

กรมศิลปากร

รำมาชิมารำ	เรingersำกันให้สนุก
ยามงานเราทำจริงจัง	ไม่ละไม่ทิ้งจะเกิดเชิญชุก
ถึงยามว่างเราจึงรำเล่น	ตามเชิงเช่นเพื่อให้สรวททุกข
ตามเยี่ยงอย่างตามยุค	เล่นสนุกอย่างวัฒนธรรม
เล่นอะไรให้มีระเบียบ	ให้งามให้เรียบจึงจะคมขำ
มาชิมารำมาพื่อนรำ	มาเล่นระบำของไทยเราเอ๋ย

สัปดาห์ที่ 4 ชุดการจัดประสบการณ์ชุด เชิงกระต๊อบ

1.ทำนองเพลง เชิงกระต๊อบ / จังหวะ เชิง

จังหวะที่	1	2	3	4
จังหวะกลอง	<u>ป๊ะ</u>	เท่ง <u>ป๊ะ</u>	เท่ง <u>ป๊ะ</u>	เท่ง <u>ป๊ะ</u>
จังหวะฉิ่ง	ฉิ่ง <u>ฉับ</u>	ฉิ่ง <u>ฉับ</u>	ฉิ่ง <u>ฉับ</u>	ฉิ่ง <u>ฉับ</u>
จังหวะกรับ	<u>กรับ</u>	<u>กรับ</u>	<u>กรับ</u>	<u>กรับ</u>
จังหวะฆ้อง	<u>ม่ง</u>	<u>ม่ง</u>	<u>ม่ง</u>	<u>ม่ง</u>

2.เพลงแว่วเสียงแคน

คำร้อง วิชัย น้อยเสนีย์
ทำนอง เพลงพื้นเมือง

ยามสนธยา	เหล่านกกาบินรัง
เสียงแคนแว่วดัง	ชวนให้ฉันฟังนะพี่เอ๋ย
ไฉนวลเอ๋ยช่างเพลินอุรา	ไฉนวลเอ๋ยช่างเพลินอุรา
แคน แคน แต แล แล่น	
แคน แคน แต แล แล่น	
มาฟังเสียงแคนกันเถิดหนา	
แสงเดือนเียนขอบฟ้า	ส่องแสงมาดังเช่นเคย
อย่าทำเฉยมาซิมารำ	เจ้างามล้ำของเรียมนี้เอ๋ย

สัปดาห์ที่ 5 ชุดการจัดประสบการณ์ชุดระบายดอกไม้

1.เพลงระบายดอกไม้

คำร้อง มนตรี ตราโมท

ทำนอง สร้อยไฉ่ลาวของเก่า

เหล่าข้าคนกระบ่า
พ่อนสายให้พิศไสภา
ด้วยจิตจงรักภักดี
ขอมอบชีวิตและกาย
เพื่อทรงเกษมสราญ
ถวายฝ้ายพ่อนอุบล
อันปทุมยอดผลกา
งามตระการบานหทัย
คล้ายจะยวน
บินระว่อน

ร้องรำกันด้วยเรีงว่า
เป็นที่ทำเยื้องยาตรนาตกราย
มีมีจะเหน้อยแห่งหนาย
ไว้ได้เบื้องพระบาทบุคคล
และขึ้นบานพระกมล
ล้วนวิจิตรพิศอำไพ
ทัศนากวีไฉไล
หอมจรงฟุ้งขจร
เฝ้าภมร
พอนสุคนธ์

สัปดาห์ที่ 6 ชุดการจัดประสบการณ์ชุด เพลงอธิษฐาน

1.เพลงอธิษฐาน

คำร้อง – ท่านอง

พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ

อธิษฐานเอย	สองมือจับพานประดับพวงพุทธรักษา
ขอกุศลผลบุญ	จงมีแต่ผู้ทำคุณประโยชน์ไว้ชาติ
อย่ามีใครคิดร้าย	มุ่งทำลายชาติไทย
ขอให้ทุกคนสนใจ	ห่วงใยประเทศชาติ
ให้ไทยเรามีความสามารถ	ช่วยตัวช่วยชาติ ทำให้ไทยเป็นเมืองทอง
อธิษฐานเอย	สองมือจับพานประดับพวงผกากรอง
ขอไทยรักไทย	ร่วมเป็นมิตรมันใจถือไทยเป็นพี่น้อง
อย่าให้ใครขุ่นแค้น	จะทำให้แตกร้างฉาน
ขอให้ช่วยกันสมาน	เพื่อนไทยทั้งผอง
มุ่งสามัคคีเหมือนพี่เหมือนน้อง	กลมเกลียวเกี่ยวข้อรักกันทั่วทุกคน

สัปดาห์ที่ 7 ชุดการจัดประสบการณ์ชุด ระบายน้ำ

1.เพลงม้าวิ่ง

คำร้อง - ทำนอง บัณฑิต บุญยาม

ม้าวิ่งกั้บกั้บ	เดี๋ยวเดี๋ยวลับตาเราไป
ม้าวิ่งเร็วไว	เร็วทันใจควบกั้บ กั้บกั้บ
ม้าวิ่งเร็วรี	ดูซิหายไ้ว้ังไว
ม้าวิ่งกั้บกั้บ	เดี๋ยวเดี๋ยวลับตาเราไป
ม้าวิ่งเร็วไว	เร็วทันใจควบกั้บ กั้บกั้บ
ม้าวิ่งเร็วรี	ดูซิหายไ้ว้ังไว

2.เพลงระบายน้ำ (ทำนอง อัสวลิลา)

สัปดาห์ที่ 8 ชุดการจัดประสบการณ์ชุด ฟ้อนเงี้ยว

1.เพลงฟ้อนเงี้ยว

คำร้อง – ทำนอง ของเดิม

(ดนตรี)	หน้อย น้อย นอย	หน้อย น้อย น้อย ๆ ๆ
	ขออวยชัย	พุทธิไกรช่วยก้ำ
	ทรงคุณเลิศล้ำ	ไปทุกทั่วตัวตน
	จงได้รับสรรพมิ่งมงคล	นาทานนา
	ขอเดวาช่วยรักษาเตอะ	
	ขอฮื้ออยู่สุขา	โดยธรรมานุภาพเจ้า
	เทพดาช่วยเฮา	ถือเป็นมิ่งมงคล
	สังฆานุภาพเจ้า	ช่วยแนะนำผลสรรพมิ่งทั่วไปเนอ
	มงคลเทพดาทุกแห่งหน	ขอบันดลช่วยค้ำจิม
(ดนตรี)	มง แซะ มง แซะ	มง ตะลุมตุ้มมง (ซ้ำ)

2. ข้ามถนน

คำร้อง คุณหญิงขึ้น ศิลปบรรเลง
ทำนอง ไทยเดิม แสนดาว

อย่าเหม่อมอง ต้องดูข้างหน้า
อีกซ้ายและขวา เมื่อจะข้ามถนน
ถ้าวยวดยานหลายที่ต้องอดใจทน
อย่าตัดหน้ารถยนต์ทุกคนจงระวัง เอย
มงแซะ มงแซะ แซะมง ตะลุม ตุ้มมง

ภาคผนวก ข

- คู่มือการดำเนินการทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย
- แบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟัง
- แบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการพูด

คู่มือการดำเนินการทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบชุดนี้ ใช้เพื่อทดสอบความสามารถทางภาษา ด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 (อายุ 5-6 ปี) โดยทดสอบก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทาง นาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน

2. ในการดำเนินการทดสอบ มีผู้ดำเนินการทดสอบ 1 คน และผู้ช่วยดำเนินการทดสอบ 1 คน สำหรับดูแล และอำนวยความสะดวกให้กับผู้ได้รับการทดสอบ สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามคำอธิบายของผู้ดำเนินการทดสอบ

3. แบบทดสอบความสามารถทางภาษา มี 2 ตอน จำนวน 38 ข้อ ประกอบด้วย ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบทดสอบแบบปฏิบัติจริง เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟัง ได้แก่ การเข้าใจคำศัพท์ จำนวน 19 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบแบบปากเปล่า เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการพูด ได้แก่ การสื่อความหมาย จำนวน 19 ข้อ

4. เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

4.1 ข้อระดับคะแนน	1	บันทึกเมื่อนักเรียนทำได้
4.2 ข้อระดับคะแนน	0	บันทึกเมื่อนักเรียนทำไม่ได้

วิธีการดำเนินการทดสอบ

1. ผู้ดำเนินการทดสอบเตรียมแบบทดสอบดังนี้

ตอนที่ 1 แบบทดสอบแบบปฏิบัติจริง (Performance test) เพื่อวัดความสามารถทางภาษา ด้านการฟัง ได้แก่ การเข้าใจคำศัพท์ จำนวน 19 ข้อ

ลักษณะของแบบทดสอบ คือ ให้ผู้สอบแสดงพฤติกรรมกระทำตามที่ครูแนะนำ ตัวอย่าง ดังนี้ ครูเปิดเพลงระบำม้า เมื่อผู้สอบได้ยินเสียงเพลงระบำม้า ผู้สอบก็แสดงภาษาท่าทางม้า เป็นต้น หรือ บอกชื่อภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย ให้ทำท่าทางสื่อภาษาท่าทางนั้นๆ ตัวอย่างเช่น ครูบอกทำท่ารัก ผู้สอบแสดงท่ารักโดยเอามือมาทาบที่อกประสานกัน เป็นต้น โดยครูจะประเมินตามพฤติกรรมที่เด็กแสดงภาษาท่าทางประกอบ เมื่อตรวจผลของการปฏิบัติแล้วให้คะแนน ทั้งนี้เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟัง ได้แก่ การเข้าใจคำศัพท์

ตอนที่ 2 แบบทดสอบแบบปากเปล่า (Oral test) เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการพูด ได้แก่ การสื่อความหมาย จำนวน 19 ข้อ

ลักษณะของแบบทดสอบ คือ ให้ผู้สอบพูดสื่อความหมายจากภาพที่กำหนด ตัวอย่างดังนี้ ให้ผู้สอบพูดสื่อความหมายของภาพที่กำหนดอย่างสั้นๆ หรืออธิบายความหมายของ เนื้อร้อง ว่ามีความหมายอย่างไร และเมื่อแสดงแล้วผู้สอบมีความรู้สึกอย่างไร เกี่ยวกับเพลง เพื่อแสดงความรู้สึกถึงกระบวนการที่ตนเองได้ปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการพูด ได้แก่ การสื่อความหมาย

2. ผู้ดำเนินการทดสอบต้องแสดงความเป็นกันเองกับผู้ทดสอบ เพื่อไม่ให้เด็กตื่นเต้น กังวล และมีความมั่นใจในการให้ความร่วมมือทำการทดสอบ

3. ผู้ดำเนินการทดสอบเตรียมอุปกรณ์การสอบดังต่อไปนี้

- 3.1 แบบทดสอบ
- 3.2 แบบการบันทึกคะแนน
- 3.3 เครื่องวิทยุเทป
- 3.4 เครื่องดนตรีไทย

คู่มือแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 1 แบบทดสอบแบบปฏิบัติจริง (Performance test) เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟัง ได้แก่ การเข้าใจคำศัพท์ จำนวน 19 ข้อ

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อทดสอบการฟัง สามารถทำท่าทางประกอบเพลงที่กำหนดได้

การให้คะแนน	แสดงท่าทางตรงกับเพลงได้	1 คะแนน
	แสดงท่าทางไม่ตรงกับเพลงได้	0 คะแนน

เวลาในการทดสอบ 30 นาที

จำนวนข้อสอบ 19 ข้อ

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้เป็นการทดสอบรายบุคคล
2. ให้นักเรียนฟังเพลงแล้วแสดงภาษาท่าทางนาฏศิลป์/เลียนแบบท่าทางตามธรรมชาติ

คู่มือแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 แบบทดสอบแบบปากเปล่า (Oral test) เพื่อวัดความสามารถทางภาษาด้านการพูดได้แก่ การสื่อความหมาย จำนวน 19 ข้อ

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อทดสอบการพูด พูดสื่อความหมายจากภาพที่กำหนด ได้

การให้คะแนน พูดสื่อความหมายตรงกับภาพได้ 1 คะแนน
พูดสื่อความหมายไม่ตรงกับภาพได้ 0 คะแนน

เวลาในการทดสอบ 30 นาที

จำนวนข้อสอบ 19 ข้อ

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบนี้เป็นการทดสอบรายบุคคล
2. ให้นักเรียนพูดสื่อความหมายจากภาพที่กำหนด

ตอนที่ 1 แบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังได้แก่ การเข้าใจคำศัพท์

คำสั่ง เมื่อนักเรียนได้ยินเสียงเพลงหรือเสียงดนตรี แล้วให้นักเรียนแสดงท่าทางตามเสียงที่กำหนด

การให้คะแนน ทำได้ 1 คะแนน

ทำไม่ได้ 0 คะแนน

ข้อละ 1 คะแนน เวลาทำการทดสอบ 30 นาที

1. เพลงรำวงมาตรฐาน เพลงชาวไทย	ท่าท่า รำชักแบ่งผัดหน้า
2. เพลงยามสนธยา	ท่าท่า ขึ้นขึ้นบนสับข้าง
3. เพลงช้าง	ท่าท่า ย่ำเท้าตามจังหวะ
4. เพลงม้าวิ่ง	ท่าท่า ม้า กำมือหลวม
5. ระบำดอกบัว	ท่าท่า ก้าวเท้าและกำมือถือดอกบัวตามจังหวะฉิ่ง
6. เพลงรำวงมาตรฐาน เพลงรำมาลีมารี	ท่าท่า รำส่าย
7. เพลงอย่าเหม่อมอง	ท่าท่า โบกมือและมือป้องหน้าผาก
8. เพลงอธิษฐาน	ท่าท่า พนมมือไหว้
9. เพลงกลองยาว	ท่าท่า ตีกลองยาว
10. เพลงฟ้อนเงี้ยว	ท่าท่า จับปรกหน้ามือเท้าสะเอว ส่ายสะโพกตามจังหวะ
11. ตุ่ม ตุ่ม	คำตอบ เสียงกลองยาว
12. ฉิ่ง ฉับ	คำตอบ เสียงฉิ่ง
13. มง มง	คำตอบ เสียงฆ้อง
14. แทะ แทะ	คำตอบ เสียงฉาบ
15. ออ อ้อ	คำตอบ เสียงซอ
16. หนอย หน้อย หนอย	คำตอบ เสียงระนาด
17. กรับ กรับ	คำตอบ เสียงกรับ
18. ปี่ โทน โทน	คำตอบ เสียงโทน
19. แลน แตร แลนแตร	คำตอบ เสียงแคน

ตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการพูด ได้แก่ การสื่อความหมาย

คำสั่ง ให้นักเรียน พูดหรือเล่าเรื่องจากภาพที่กำหนดตามคำถามต่อไปนี้

ข้อละ 1 คะแนน เวลาทำการทดสอบ 30 นาที

การให้คะแนน ทำได้ 1 คะแนน

ทำไม่ได้ 0 คะแนน

1. เผลยท่าม้า

2. เผลย ฉิ่ง

3. เผลยกลองตะโพน

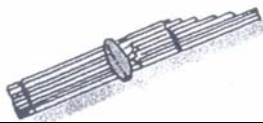

4. เผลยซ้อง

5. เผลยฉาบ

6.เชลยตัวเรา ตัวฉัน	
7.เชลย รำเพลงชาวไทย	
8.เชลย ทำรัก	
9.เชลย แคน	
10.เชลย ทำนก	
11.เชลยทำอาย	
12.เชลยหอม ชื่นใจ	

13. เกลยท่าถวายบังคม

14. เกลย จีบคว่ำ

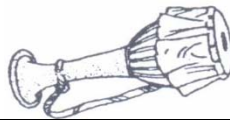
จีบคว่ำ

15. เกลย จีบหงาย

จีบหงาย

16. เกลย กลองยาว

17. เกลย รำอริษฐาน

18. เกลย ระนาด

19. เกลยรำระบำดอกบัว

ภาคผนวก ค

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐาน
 - 1.1 อาจารย์สุพิน ทองไทย ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1 กรุงเทพฯ
 - 1.2 ผศ.วารุณี สกุลภารักษ์ อาจารย์โรงเรียนสาธิตลอออุทิศ
 - 1.3 อาจารย์วิพร วิชัย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา

2. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูด
 - 2.1 อาจารย์สุพิน ทองไทย ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1 กรุงเทพฯ
 - 2.2 ผศ.วารุณี สกุลภารักษ์ อาจารย์โรงเรียนสาธิตลอออุทิศ
 - 2.3 อาจารย์วิพร วิชัย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล

นางเนตรทิพย์ แก้วหล้า

วันเดือนปีเกิด

2 กันยายน 2506

สถานที่เกิด

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

44 ซอยรามคำแหง 21 ถนนรามคำแหง แขวงวังทองหลาง

เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 10310

ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน

หัวหน้าฝ่ายปฐมวัย

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา 1023/1 ซอยปรีดีพนมยงค์ 41

ถนนสุขุมวิท 71 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2521

มัธยมศึกษาปีที่ 5

จาก โรงเรียนเทพศิรินทร์ กรุงเทพมหานคร

พ.ศ.2531

ค.บ. (สาขาวิชาเอกนาฏศิลป์)

จาก วิทยาลัยครูสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร

พ.ศ.2550

กศ.ม. (วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย)

จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร